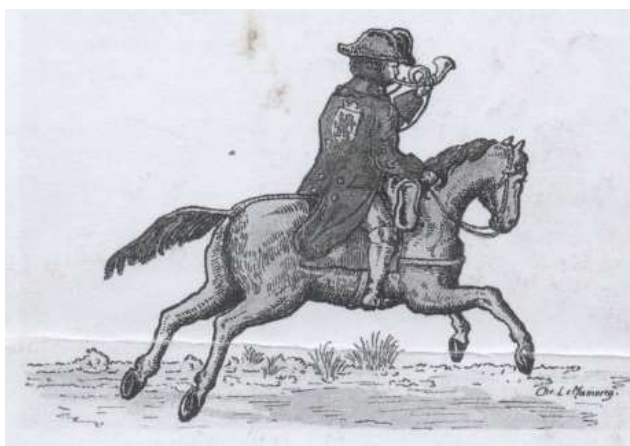

Postmerken volgens PEP deel 1

Na mijn interesse in postzegels kwamen stempels op zegels en daarna kwamen de brieven met stempels om te eindigen in mijn huidige hobby de voorfilatelie. Zeg je voorfilatelie dan wordt je lid van Po&Po. Deze vereniging heeft over de voorfilatelie veel kennis in hun midden. Een werkgroep heeft ter gelegenheid van hun zestigjarig bestaan een boek uitgebracht waarin van elke plaats een opsomming gegeven wordt van alle postmerken tot 1871 die bekend zijn van die betreffende plaats. Dit boek PEP (Postmerken & Postinrichtingen in Nederland tot 1871) kon worden samengesteld dankzij een erfenis die de vereniging ontving van oud lid J.W.F. Bunge uit Nijmegen. De PEP kent 111 verschillende postmerken welke zijn gebruikt in de Nederlandse voorfilatelie. Heel belangrijk is de indeling die gebruikt is bij de postmerken, van aantekeningen van briefschrijver of bode tot perioden welke gerelateerd zijn aan de geschiedenis.

Mijn doel met de opzet van deze presentatie is dat ik aan eenieder die er kennis mee wil maken een zo begrijpbaar beeld schets van de vele postmerken met voorbeelden en omschrijvingen, ongefrankeerd en gefrankeerd en in de betreffende geschiedkundige perioden. Mijn leidraad daarbij is de postmerkenlijst van PEP deel 1. Op de volgende pagina's staat deze postmerkenlijst met verwijzing naar paginanummering van de postmerken welke zijn opgenomen. Deze is niet volledig alleen al om het eenvoudige feit dat ik nog niet alle postmerken heb kunnen bemachtigen. Jawel er zijn postmerken waarvan er slechts enkele bestaan en waardoor je blijft zoeken naar die ene (of een verbetering van een mindere brief) waarmee je verzameling waardevoller wordt.

Ik hoop dat ik met deze presentatie mensen geïnteresseerd krijg in voorfilatelie en hen hiermee voorbeelden kan geven om een keuze te maken om uw verzameling op te zetten.

111 De indeling van postmerken volgens PEP deel I					
41 de postmerkno met een * zijn plaatsgebonden					
76,6%	37%	Postmerkenlijst voor catalogusdeel A			
85	A Aanwijzing afzender of bode				
blad no	aanwezig	Postmerk	Korteweg-no		
		ONGEFRANKEERD			
		1 x	Bm	K223-224	Bodemerk, geschreven of gestempeld
		2 x	Ct	-	Cito brieven, een verzoek van de afzender zonder aanduiding van dubbel port. Bv:cito, citisseme, met haast
		3	Dpt	I.D.	Afzender vraagt de adressant dubbel port te geven bij bestelling voor een bepaalde tijd.
		4 x	Exp	-	Per expresse, ook per estafette.
		5 x	Gb	-	Aanwijzing voor een gelegenheidsbode. Bv met vriend; per amise.
		6 x	L	I.A.	Afzender vraagt de bode te betalen. Er staat geen bedrag bij. Tot 1700.
		7	Lb	I.B.	Afzender vraagt de adressant een genoemd bedrag te betalen. Tot 1660,
		8 x	Pt	I.C.	Afzender vraagt adressant het vastgestelde port te willen voldoen. Staat vaak linksonder: port; p; pt.
		9 x	Hm	-	Herkomstmerk, een geschreven of gestempelde (verkorte) plaatsnaam.
		10 x	Kb	K hoofdstuk 7	Kasteleinsbrief; de afzender heeft op de brief notitie gemaakt voor de postdienst. Brief loopt via meerdere diensten.
		11 x	R	I.F.	Aangetekende brieven. Vaak met een registrummer op de brief. Bv gekruiste lijnen
FRANCO VERZONDEN					
12 x	Dfr	-	Gefrankeerd tot wisselpunt; deelpost, bovenport.		
13 x	Fr	I.E.	De afzender deelt aan de adressant mee, dat het porto betaald is.		
B1 Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren					
Periode 1: Voor 1811					
ONGEFRANKEERD VOOR 1811					
14 x	1	K1	Geschreven (verkorte) plaatsnaam, met inkt, potlood of krijt. Voorbeeld <i>Alph, Haag, gorkom</i>		
15 x	2a*	K2	Route-portstempel met de letter H Amsterdam		
16 x	2b*	K3	Route-portstempel met de letter R Amsterdam		
17 ?	2c*	K12	Portstempel zonder herkomstletter Amsterdam (PP in rond posthoorn)		
18 ?	2d*	K4	Route-portstempel met de letter D Amsterdam (D in rond posthoorn met wapen Adam)		
19 x	2e*	K14	Route-portstempel met de letter T/ATP Amsterdam		
20	2f*	K14	Route-portstempel, franco naar Texel Amsterdam		
21	2g*	K18	Stempel franco bij Texelse Post, T 3 S Amsterdam		
22 x	2f*	K215, 215a	Portstempel voor Zeeuwse Post Amsterdam		
23 x	2g*	K9	Routestempel met de letters HP of Z Amsterdam		
24 ?	2h*	K8/8a	Routestempel van de Hamburger Post, HP Amsterdam		
25 ?	2i*	-	Transit-routemerk, naar Engeland A P A Amsterdam		
26 x	2j*	K5	Algemeen 3 S (stuiver stempel 1807-1811) Amsterdam		
27 x	2k*	K6	Route-portstempel met de letter A Rotterdam		
28 ?	3*	K16-16	Stempel P.C. Van de bestelmeester in Middelburg		
29 x	4*	K18A	Bestelloonstempel, 1/2 of 1 in cirkel van Middelburg		
30 x	5	K15	Naamstempel met hoofdletters (voor 1809)		
31 x	6	K16	Omrand vertrekstempel (rond, ovaal of met kader)		
32 x	7	K17	Naamstempel in schrijffletters		
33 x	8	K19	Tractaat- of Massonstempel, vanaf 1809		
FRANCO VERZONDEN VOOR 1811					
34 x	9	K20	Stempel P.P. Voor franco verzonden brieven naar Frankrijk vanaf 1 aug 1809.		
Periode 2: De Franse posterijen in de Nederlanden					
ONGEFRANKEERD 1811-1813					
35 x	10	K21	Departementstempel voor ongefrankeerde brieven		
FRANCO VERZONDEN (P,----P.) 1811-1813					
36 x	11	K22, K23	Departementstempel voor franco verzonden brieven.		
AFGESCHREVEN 1811-1813					
37 x	12	K24, K25	Departementstempel Déboursé		
Periode 3: Onafhankelijk Nederland 1813-1830					
Het Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830					
Het Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850, waarbij de Belgische bezetting 1830-1839					
ONGEFRANKEERD 1813-1850					
38 x	08v	K19	Tractaat- of Massonstempel, vanaf 1813		
39	10v	K21	Departementstempel, vervolggebruik na 1813		
40 x	10zn	K21zn	Departementstempel, zonder nummer na 1813 (gekapt)		
41 x	13	K27	Nieuwe naamstempel 1814-1829, met schrevenletters.		
42 ?	14*	K28	Datumstempel, voorlopers		
43 x	15	K29	Datumstempel met de maand in letters, vanaf 1829		
44 x	16	K42	Datumstempel met de maand in cijfers vanaf 1836		
45 x	17a*	K36	Datumstempel, dubbelrings met versiering vanaf 1832 (Belgie)		
46 x	17b*	K36a, b	Datumstempel, dubbelrings zonder versiering vanaf 1836 (Belgie)		
FRANCO VERZONDEN 1813-1850					
47	11v	K22, K23	Departementstempel, vervolggebruik na 1813		
48 x	11zn	K22zn, K23zn	Departementstempel, gefrankeerd zonder nummer		
49 x	18	K30Av	Francostempel met gevorkte letter A, (Av), vanaf 1814		
50 x	18zk	K33Av	Francostempel Av, zonder kantoor naam (gekapt), vanaf 1829		
51 x	19	K30A	Francostempel met de normale letter A, (A), vanaf 1815		
52 x	19zk	K33A	Francostempel A, zonder kantoor naam (gekapt), vanaf 1829		
53 x	20	K32	Francostempel met schrijffletters		
54 x	20a*	K31	Francostempel, afwijkende modellen		
55 x	21	K33	Francostempel met hoofdletters, nieuw, zonder kantoor naam, na 1850 (ook hulpkantoren)		
56 x	21a*	K54	Franco-rondstempel, Amsterdam, 1833-1839		
	*		Half rond-francostempel zonder jaartal (zie verder type 30)		
AFGESCHREVEN 1813-1850					
57 x	12v	K24	Departementstempel Déboursé, vervolggebruik na 1813		
58	12zn	K24zn	Departementstempel Déboursé, zonder nummer		
59 x	22a	K34	Stempel Déboursé, 2 regels, met kantoor naam onder		

60	x	22b	K34a	Stempel Déboursé, 2 regels, geen accent op de eerste 'e'
61		22c*	K35	Stempel Déboursé, 2 regels, met kantoor naam boven

Periode : 1850-1871 en eventueel erna*ONGEFRAKKEERD 1850-1871*

62	x	23	K43	Datumstempel met schreefletters en gebogen jaartal
63	x	24	K44	Datumstempel met schreefletters en recht jaartal
64	x	25	K45	Datumstempel met schreefloze letters en recht jaartal
65	x	26	K47	Datumstempel eerste stempel met uur aanduiding
66	x	27a*	K48, K49, K49a	Datumstempel proef, kleinere modellen 1864
67	x	27b*	K51, K52, K53	1-Letter en 2-Letterstempel, proefmodellen, 1865-1866
68	x	28/34zf	K50	Takjesstempel en Pseudo-Takjesstempel (het franco deel eraf geschroefd)
69	x	29	K53a, 53b	2-Letterstempel

FRANCO VERZONDEN 1838-1871

70	x	30	K55	Halfond-francostempel, type A, met schreefletters, zonder jaartal
71	x	31	K56	Halfond-francostempel, type B, met schreefletters, met jaartal
72	x	32	K57	Halfond-francostempel, type C, met schreefloze letters, met jaartal
73	x	33	K58	Franco-kader
74	x	34	K59	Franco-takje
75	x	35	K60	Franco Punt- of Nummerstempel

B2 Postale merken secundaire kantorenVoor 1803 Entrepotes, posthouderijen1803-1811 Onderkantoren, bijkantoren1811-1850 Distributiekantoren, entrepots1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen**Periode 1: Voor 1811**Onderkantoor, bijkantoor, entroposte, posthouderij*ONGEFRAKKEERD*

76		36	K1	Geschreven (verkorte) naam, voor 1811 b.v.
77		37	K15	Naamstempel met hoofdletters voor 1811
78	??????	38	K16	Naamstempel met omranding, voor 1811
79	x	39	-	Reserve

Periode 2 en 3: De Franse tijd en Nederland tot 1850Distributiekantoren, entrepots, wisselplaats

80	x	40	K41	Geschreven (verkorte) naam
81	x	41	K41	Naamstempel
82	x	42	K41	Enkelring stempel
83	x	43	K41	Dubbelring stempel
84	x	44	K41	Ovaalstempel
85	x	45	K41	Quarterstempel
86	x	46*	K38, 38a	Stempel SR plattelandspost Limburg
87		47*	K39, 39a	Stempel CA plattelandspost Limburg
88	x	48*	K40, 40a	Stempel (brieven)busletter(s) plattelandspost Limburg

Periode 4: Na 1850Hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerkDistributiekantoren, entrepots, wisselplaatsen

89	x	49	K61	Naamstempel met schreefletters
90	x	50a	K41v	Naamstempel, vervolggebruik distributiestempel
91		50b	K62	Naamstempel, afwijkende 'eigen' modellen
92		50c	-	Geschreven kantoor naam
93	x	51	K63, 64	Naamstempel schreefloze letters
94	x	52	K65, 65a	Gebroken ringstempel, schreefletters, gebogen of recht jaartal
95	x	53	K65b	Gebroken ringstempel, schreefloze letters
96	x	54	K66	Halve-cirkelstempel met schreefletters en gebogen jaartal
97		55	K66a	Halve-cirkelstempel, recht jaartal
98	x	56	K66b	Halve-cirkelstempel, schreefloze letters
99	x	57	K67	Open-Takje-stempel met de naam van het postkantoor
100		58	K68	open-Takje-stempel met de naam van het hulpkantoor

FRANCO VERZONDEN

101		59	K33	Franco-stempel, zie ook bij postkantoren
-----	--	----	-----	--

*ONGEFRAKKEERD*Bestelhuis, brievenbus

102	x	60	K74	Geschreven naam van een bestelhuis of brievenbus
103	x	61	K74	Naamstempel van een bestelhuis
104		62	K74	Rond- of Ovaalstempel van een bestelhuis
105	x	63	K74	Kader-stempel van een bestelhuis

C3 Portvrijdom

106	x	pvd.<1811		Portvrijdom voor 1811 (Korteweg blz 235-236)
107		pvd. Div.	K201-209	Portvrijdom diverse overheidsdiensten na 1810
108	x	pvd.JP	K201-209	Portvrijdom justitie en politie na 1810
109		pvd.KH	K192-192	Portvrijdom voor vorsten, Koninklijk Huis
110	x	pvd.Min.	K198-200	Portvrijdom ministers / departementen na 1810
111	x	pvd.PG	K201-209	Portvrijdom regionaal en lokaal bestuur na 1810
112		pvd.Post	K193-197	Portvrijdom posten

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

K223-224

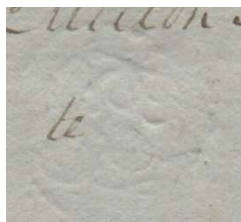
Postmerk Bm

Ongefrankeerd

Bodemerk, geschreven of gestempeld**Het Département Des Bouches de l'Escout (Département van de monden van de Schelde).**

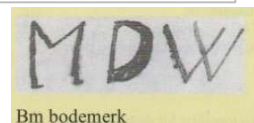
Vanaf 1 augustus 1809 worden de brieven van en naar Zeeland niet meer ongesorteerd naar Steenberg en gezonden, maar rechtstreeks in gesloten malen van en naar Goes, Middelburg, Tholen, Veere en Zierikzee (Vlissingen was intussen per 11 november 1807 afgestaan aan Frankrijk) Steenberg kreeg voorgeschreven hoeneen en ander diende te gebeuren. Er veranderde ook nog iets in de postroute Lage Zwaluwe gaat als verwisselkantoor de plaats van Moerdijk overnemen. De Engelse bezetting van Walcheren eind juli 1809 zorgt nog even voor verstoring van het postvervoer. Op zondag 30 juli 1809 vond de landing bij Vrouwenpolder plaats. De Engelse troepen bezetten reeds op 31 juli het onverdedigde Middelburg en op 1 augustus Veere. Daarna trokken ze meteen door naar het Sloe, fort Rammekens en Vlissingen. De belegering van Vlissingen eindigde op 15 augustus, na een hevig bombardement, met de overgave van het Franse garnizoen. De Landpostverbinding van het Sloe naar Zuid Beveland richting Antwerpen. Bij fort Bathwerd echter op 24 augustus besloten de opmars niet verder door te zetten. De troepen trokken zich terug op Walcheren. Op 5 september was Zuid Bevelanden ontruimd en kon Goes weer gebruik maken van de Landpostroute. Na het vertrek van de laatste Engelse troepen op 25 en 26 december werd ook voor de Walcherse steden de Landpostroute weer hersteld. Bij proclamatie van 27 december 1809 woedt Walcheren ingelijfd bij Frankrijk. Dit geeft voor de post weinig of geen beletsel, omdat al op 16 maart 1810 bij traktaat de rest van Zeeland volgt en niet lang daarna geheel het Koninkrijk Holland. Ook gedurende de Franse inlijving blijft de Landpostroute volledig functioneren. De hier getoonde brief van Noordgouwe naar Zierikzee kwam van en ging naar een plaats welke op Schouwen Duiveland lagen. Zierikzee maakte weliswaardeel uit van de Landpostroute, maar deze eindigde daar. Om brieven te bezorgen op het eiland was er een bodenloop van Zierikzee naar Brouwershaven, welke over Noordgouwe liep.

Postmerk Bm is meestal een notitie van de bode zelf of door een tweede bode voor het vervolgtraject. Soms werd de naam voluit geschreven zoals door Michel de Wilde. Het was vaak een afkorting van voor en achternaam of ook wel een paraaf. Het gaat hier meestal om stadsboden met een vergunning van het stadsbestuur.

Bodemerk dmv
droogstempel met
monogram PT (PEP1
9137-aa01).

Het bekende bodemerk van Michiel de
Wilde uit Zierikzee PEP1 **9130-bm04**

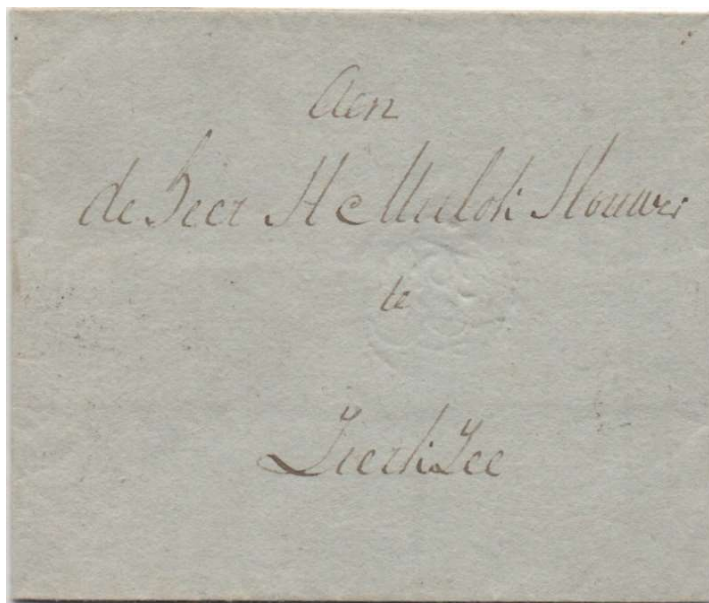

Bm bodemerk

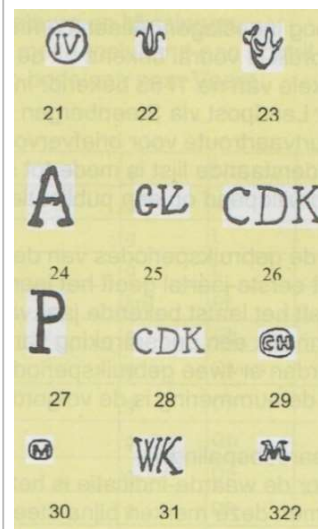
Op de achterzijde van de brief staat een Portvrijdomstempel het
zogenaaide adelaarsstempel van de burgemeester van Noordgouwe.
Tekst in de stempel "Maire de Noordgouwe * Bouches de l' Escout".

brief van 20 mei 1812 van Noordgouwe naar Zierikzee.

Bodestempels op
Middelburgse brieven van
en naar Amsterdam vanaf
ca 1690 tot 1792. Deze
bodestempels zijn van een
Amsterdamse of
Middelburgse
koopmansbode op de
beurtvaartroute
Middelburg-Rotterdam-
Amsterdam. Bij Po&Po zijn
publicaties over de
bodestempels aan de
hand van Kees de Baar. De
afbeelding rechts is een
deel van de bodemerken
welke zijn opgenomen in
deel 1 van PEP1 van
Po&Po.

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

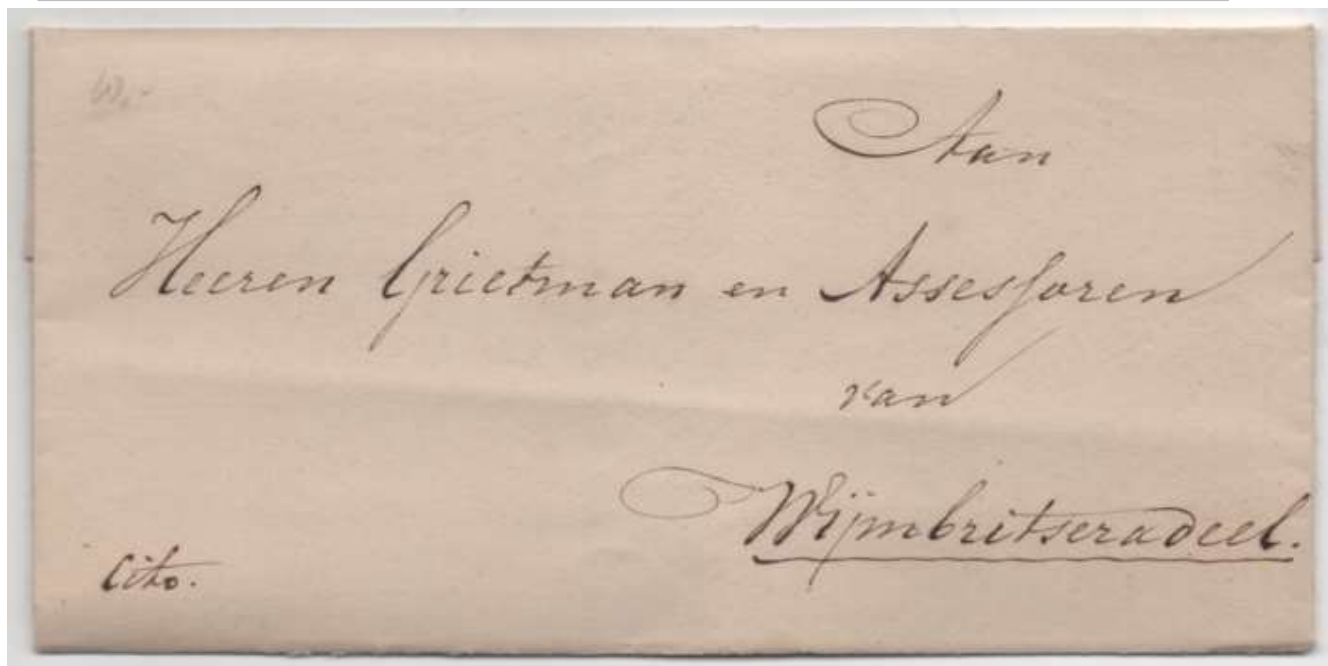
Postmerk Ct

Ongefrankeerd

Cito brieven, een verzoek van de afzender zonder aanduiding van dubbel port.

Bv:cito, citisseme, met haast

Briefomslag aan de Heeren Grietman en Assessoren van Wijmbritseradeel met verzoek: *cito*.

Lakzegel op achterzijde briefomslag.

Op Cito brieven staan diverse aantekeningen die aangeven dat de brief extra snel bezorgt moet worden.

Enkele voorbeelden van postmerk Ct:

10390aa02 Ooltgensplaat "cito cito cito"
10170aa13 's-Gravenhage "cito cito cito"
10070aa04 Brielle "Cito Cito Expresse"
9090aa01 Hulst "Cito Cito te bestellen den 11 july"
6010aa16 Alkmaar "ter stond bestelt..."
3045aa01 Farnsum "Deze moet dadelijk met eenen bode bij aankomst besteld worden"
1290aa02 Workum "Cito citisseme"
1228aa01 Rinsemegeest "Voor al ten eersten bezorgen"
1170aa02 Leeuwarden "cito cito aan de stadsbode".

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

Postmerk Exp

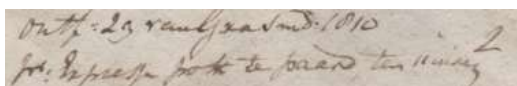
Ongefrankeerd

Postmerk Exp. Per expresse, ook per estafette.

Brief 1810 naar Klundert met postmerk Exp.

Deze brief per expresse is niet met de gewone dagelijkse postdienst meegegaan. De afzender heeft een bode "als expresse te paard" met alleen deze brief op pad gestuurd hetgeen erg duur was. 1 juni 1810 was het einde van het koninkrijk Holland door inlijving door de Fransen. De brief is verstuurd door de Landdrost van Brabant (vanuit Den Bosch) op 29 april 1810. Al op 6 maart 1810 werd het land ten zuiden van Maas en Waal aan Frankrijk afgestaan. Dit was ook het einde van de paardenposterij welke normaliter de expresse zendingen deed. Waarschijnlijk is deze expresse per paard in de nadagen van deze paardenposterij vervoerd.

Aantekening op voorzijde brief:
"ontf. 29 van grasmaand 1810 per
expresse post te paard ten 11 uuren"
dit is vlgs PEP1- 5220-aa01 Klundert.

Enkele voorbeelden van postmerk Exp:

- 0120aa02 Meppel "De expresse is betaalt"
- 0150aa01 Smilde "de Maire en 1/5 tot de Expresse te paard".
- 9070aa02 Goes "per expresse
- 9070aa02 Goes "per expresse
- 4180aa07 Roermond "Deses expresses vyer schellingen"
- 5130aa01 Geertruidenberg "P estafette koningsdienst".
expresse"
- 6260aa01 Purmerend "P. Expresse"
- 9180aa04 Sluis "per expresse met poortij uitgezonden".

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

Postmerk Gb

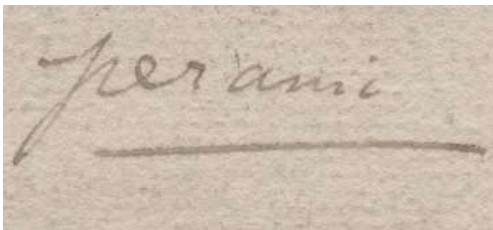
Ongefrankeerd

Postmerk Gb Aanwijzing voor een gelegheidsbode. Bv met vriend; per amise.

Toch geeft deze brief twijfel. Aangegeven op de brief "per ami". Echter ook zien we een blauwe 3 in krijt op de brief. Waarom blauw is niet duidelijk, in rood krijt aangegeven te betalen port is normaal. Is het een aantekening gemaakt door een schipper misschien? Dus mogelijk is de aangegeven port gelegen in het feit dat de vriend toch niet het gehele traject heeft gemaakt of kunnen maken.

Enkele voorbeelden van postmerk GB:

9130aa09 Middelburg "per amis die godt bewaere"
8180aa01 Utrecht "mitten bode"
7080aa02 Deventer "met de Twentse bode"
5190aa02 's-Hertogenbosch "p amij"
4260aa01 Venlo "onser statboede"
4180aa06 Roermond "service commis van financien"
2475aa01 Ubbergen "het antwoord met de bode terug"
2460aa01 Tiel "amice manu" (= met vriendenhand).

Tekst op brief rechts onder geschreven door de afzender : per ami.

Brief 22 juli 1833 van Vlissingen naar 's-Gravenhage.

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

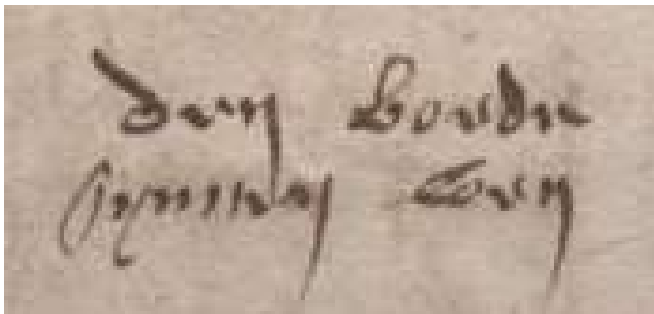
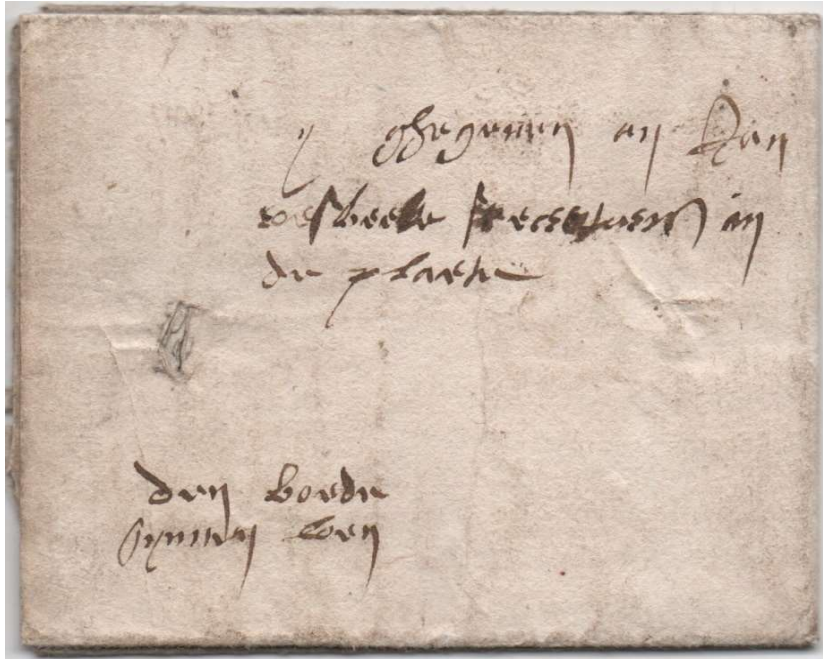
K, I.A.

Postmerk L

Ongefrankeerd

Postmerk L: Afzender vraagt de bode te betalen. Er staat geen bedrag bij. Tot 1700.

Vouwbrief met geschreven tekst "den bode zijnen loon" .

Tekst op voorzijde brief links onder :
"den Boden zijnen loon" .

Enkele voorbeelden van postmerk L:

- 1030-aa02 Bolsward "Loondt"
- 1170-aa02 Leeuwarden "Dy bode sy loon"
- 2342-aa01 Het Loo "Loont den bode"
- 3060-aa01 Groningen "De Boode sijn loon"
- 4180-aa04 Roermond "brenger sijn loon"
- 5190-aa01 's-Hertogenbosch "dy boode syn loon"
- 6010-aa01 Alkmaar "de bode syn loon"
- 6090-aa02 Enkhuizen "Londt den brenger"
- 6150-aa02 Hoorn "die bood zijn loon".

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

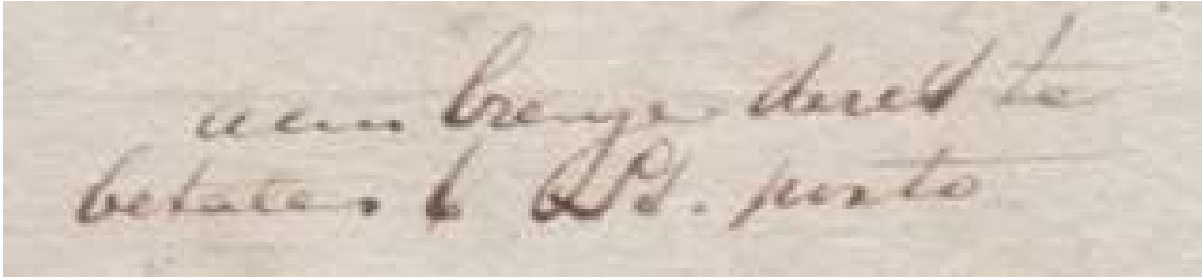
K, I.C.

Postmerk Pt

Ongefrankeerd

Postmerk Pt: Afzender vraagt adressant het vastgestelde port te willen voldoen..

Staat vaak linksonder: port; p; pt

Tekst van afzender: "aan brenger dezes te betalen 6 st. porto".

Enkele voorbeelden van postmerk Pt:

6010-aa07 Alkmaar "port"

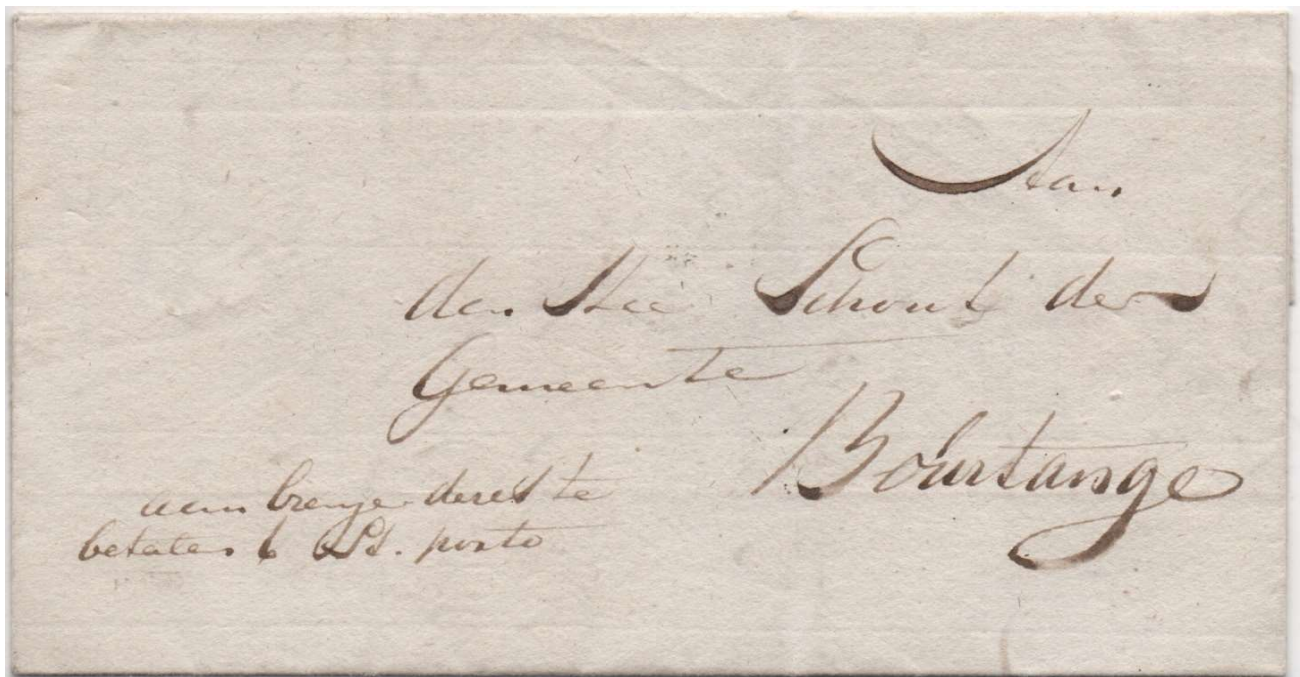
6020-aa02 Amsterdam "Poort"

9090-aa02 Hulst "Pt hulst"

10170-aa05 's=Gravenhage "Port en Recepta prima aprilis 1583 via Middelburg"

10270-aa30 Leiden "Pt".

Brief 10 april 1814 met Circulaire No 149 van de schout der gemeente Oude Pekela naar Bourtange met geschreven "aan brenger dezes te betalen 6 st. porto".

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

Postmerk Hm

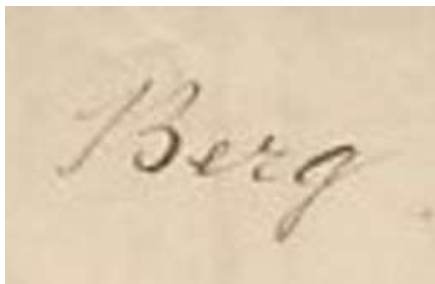
Ongefrankeerd

Postmerk Hm; Herkomstmerk, een geschreven op gestempelde (verkorte) plaatsnaam

Van de afzender, bode, een afzendend of ontvangend postkantoor of wisselpunt.

Vooraf uit de Zuidelijke Nederlanden is het gebruik van voor 1811 bekend.

Brief van Bergeijk naar Deventer 1842.

Het herkomstmerk van Bergeijk de geschreven afkorting Berg zoals gebruikt en bekend in 1842.

Een herkomstmerk zijn aantekeningen van de afzender om aan te geven van waar de brief is verzonden. Dit gebeurt normaliter door het expeditiekantoor of een bode dan is dat een geschreven (verkorte) plaatsnaam en valt dit onder postmerk 1.

Enkele herkomstmerken die bekend zijn:

0066-aa01 Emsch (van Emmerschans)
0129-aa01 paaterwolde (van Paterswold)
1010-aa01 Akkrum
1020-aa01 Posterland
1062-aa01 Burum
1120-aa01 HN (van Heerenveen)
1140-aa01 Irnsum
1237-aa01 Sloten
1245-aa01 Stavoren
2070-aa01 B; Borculo
2240-aa01 Gdr (van Gendringen)
2270-aa01 Hattum
2342-aa02 L ; Loo: Lo (van het LOO)
2501-aa01 Derck van Keppel; van Vaarenwolde (Verwolde)
2540-aa01 LB (geschreven van Wijchen)
2540-aa02 Wyn N M; Wgn (van Wijchen).

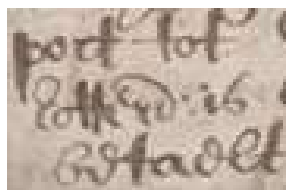
K hoofdstuk 7

Postmerk Kb

Ongefrankeerd

Postmerk Kb staat voor Kasteleinsbrief. De afzender heeft een notitie gemaakt voor de postdienst(en) omdat de brief voor bestemming via meerdere diensten of bodes loopt.

Brief van 10 november 1665 van 's-Gravenhage naar Ooltgensplaat.

De brief bevat tevens het postmerk Dfr door vermelding "port tot Rotterdam is betaelt".

De brief bevat tevens het postmerk Ct door de vermelding *Cito Cito*.

Zeer waarschijnlijk is de brief van 's-Gravenhage door bode te paard Adolf Borrebagh naar Rotterdam gebracht.* Op de brief staat vermeld : "Port tot Rotterdam is betaelt". Dit is het loon voor de bode te paard. De brief wordt door de bode afgegeven aan de kastelein van *In't Plaetse scip nabij de Koorenbeurs tot Rotterdam. Om voort te bestellen aan den d'Heer Herman Hagen Schout in Ooltgensplate*. De kastelein zorgt dat de brief wordt afgegeven aan de schipper naar Ooltgensplaat . De schipper neemt brief mee en bezorgt hem bij geadresseerde nadat deze de schipper heeft betaalt voor het vervoer per boot vanaf Rotterdam.

* Zie hiervoor het boek "Het postwezen van 's-Gravenhage" door W.J.M. Benschop blz 132).

Enkele voorbeelden van postmerk Kb:

- 1160aa01 Kollemer Tolhek "Munster af te geven bij het Collemer Tolhek"
- 2040aa02 Arnhem "af te geven aan den Tol"
- 2080aa04 Brummen "Af te geven aan de herberg de Vos te Brummen"
- 2180aa01 Ede "af te geven in de posthoorn te Ede"
- 2460aa02 Tiel "Te bestellen in de witte Valk-Herberg aan de haven aan Boudewijn Bouts"
- 2501aa03 Verwolde "Af te geven bij de richter Weinink te Zutphen versook ten spoedigste te bestellen".

I.F.

Postmerk R

Ongefrankeerd

Postmerk R. Aangetekende brieven. Vaak met registernummer op de brief.

Brief van 20 mei 1805 van Maastricht naar Roermond. Volgens de wet van 1 mei 1802 geldt voor een enkele brief beneden 6 gram en een afgelegde afstand beneden de 100 km een port van 2 décime. Brieven van 6 tot 8 gram kosten 1 décime extra. Het hier vermelde bedrag van 3 décime zou dus denk je in eerste instantie betrekking hebben op de opgelegde port voor de brief, maar is dat echt zo?

De brief is gestempeld met het stempel 95 MAESTRICHT, het vertrek c.q. Departementstempel in zwart toegepast (K21 afmeting 38x8,5 mm). De gebruiksperiode van het stempel lag tussen 1802 en 1807. Omdat de postbode het poststuk beoordeelde als afwijkend heeft deze het stuk anders behandeld dan elke andere standaard brief. Waarschijnlijk heeft de beambte geldspeciën in de brief gevoeld. Een juiste waarneming van de postbeambte want er wordt in de brief namelijk geschreven dat er een kwart kroon wordt meegezonden omdat zij de onkosten voor de burgemeester wil vergoeden. Zij vraagt hem namelijk met spoed haar doopbrief te willen ontvangen welke zij nodig heeft omdat zij wil gaan trouwen.

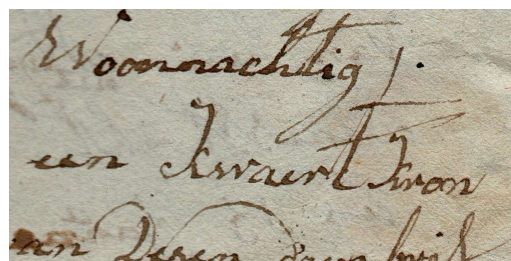
Met welke regels heeft de postbeambte te maken.

Volgens de Generale Instructie der Posterijen (uit de Franse periode) mocht volgens :

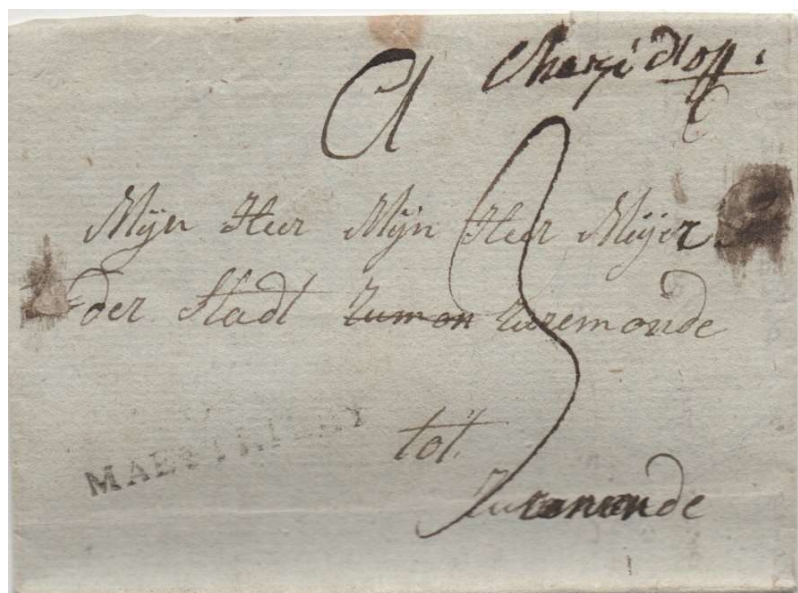
- artikel 15 Aangetekende brieven betalen dubbel port.
- artikel 65 (en art. 172) alle brieven welke geldspeciën of kleinoden schijnen te behelzen en niet zijn aangegeven, moeten d'office aangetekend worden.
- artikel 173 Alle zorg en formaliteiten, die voorschreven zijn ten opzichte van gevorderde aantekeningen, moeten ook in acht worden genomen ten aanzien van brieven en pakketten, welke d'office worden aangetekend, maar deze moeten alleen het enkel port gecarceerd worden. Men stelt boven op het adres (recommande) aangetekend d'office
- artikel 234 Het recht van contraseing of vrijstelling geeft geen grond om eenig geld te verzenden of te ontvangen zonder betaling van port.

Er is geconstateerd dat brief geld bevat. Volgens art 234 geeft de vrijstelling van port (in dit geval dus voor een brief aan de burgemeester) geen recht op vrijstelling van port.

Dus wordt het enkelvoudig port genoteerd op de brief en wordt er rechtsboven geschreven : Charge d'off (in de betekenis van in rekening te brengen).

Passage uit brief waar melding wordt gemaakt van de ingesloten kwart kroon.

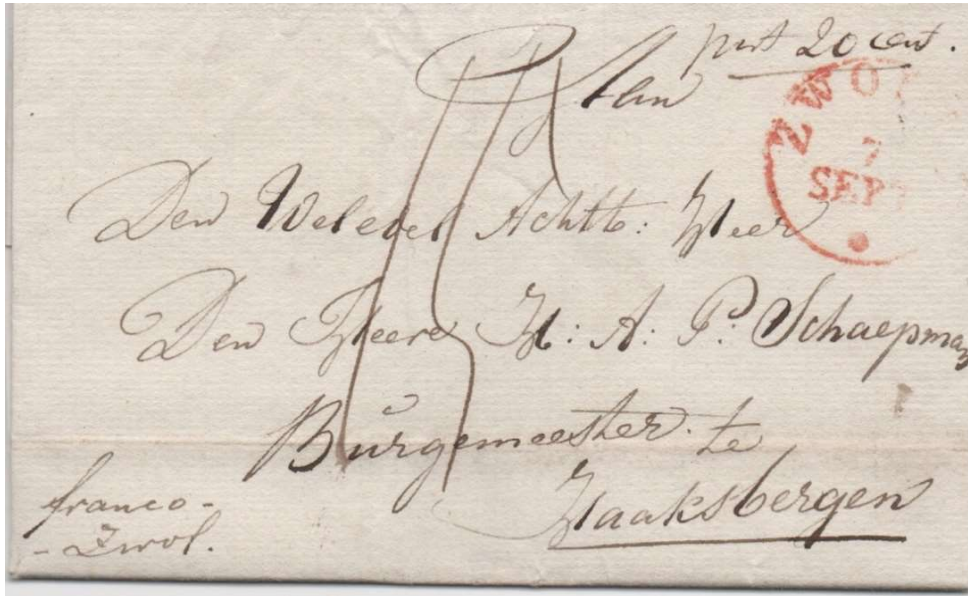
Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

Postmerk Dfr

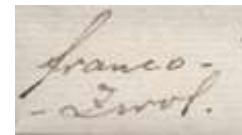
Franco verzonden

Postmerk Dfr. Gefrankeerd tot wisselpunt; deelpost, bovenpost.

Brief 4 september 1834 van Ter Aa naar Haaksbergen.

Brief 4 september 1834 van Ter Aa naar Haaksbergen met deelpost tot Zwolle zie hiervoor de vermelding: *franco Zwol.* Hiervoor is betaalt zoals op brief vermeld: *port 20 cent.*

Enkele voorbeelden van postmerk Dfr:

1030aa01 Bolsward "Port van Bolsward" 1170aa05 Leeuwarden "franco Uijtreght"
4180aa09 Roermond "Fr.Rur.de" of "Fc Ruremonde"
5030aa03 Bergen op Zoom "Port betaelt tot bergen"
5140aa01 Grave "port betaelt tot Amsterdam"
5530aa01 Zevenbergen "port van Zevenbergen"
6106aa01 Groote Keeten "Franco de Keet en van daar den 31 ste December met de Texelse Post medegeven"
6180aa04 Medemblik "Pt van Hoo" (=Hoorn)
6190aa01 Medembikker Tolhek "franco Tolhek"
10510aa08 Rotterdam "port betracht tot Rotterdam".

Deel A. Aanwijzing afzender of bode.

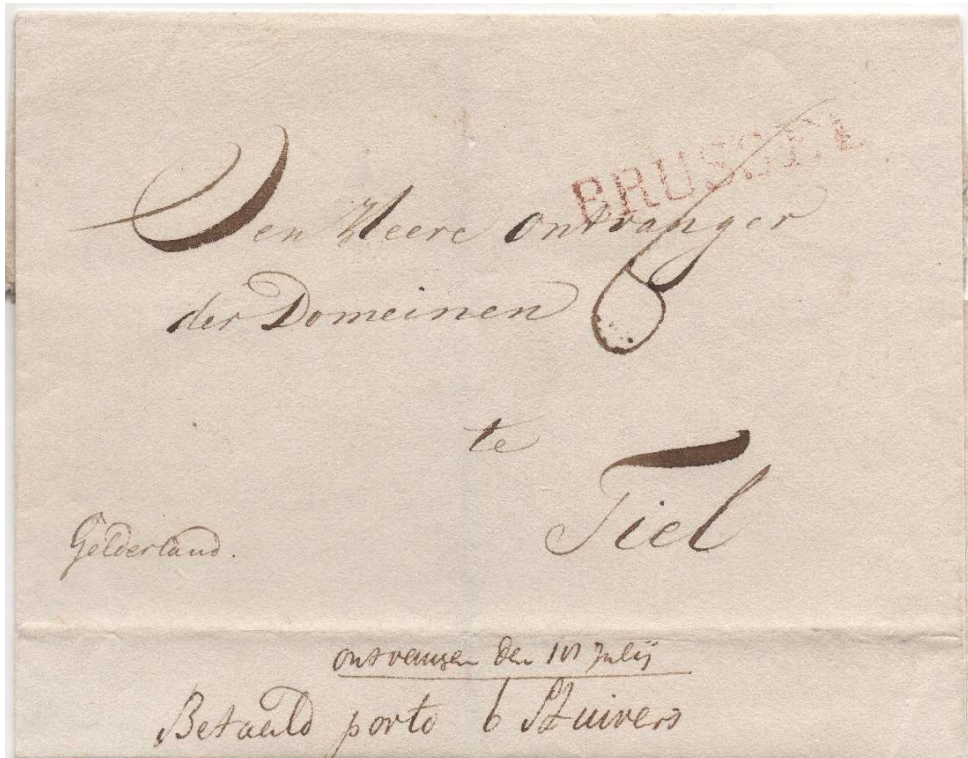
K1

Postmerk Fr

Franco verzonden

Postmerk Fr De afzender deelt aan de adressant mee, dat het porto betaald is.

Brief 18 juli van Brussel naar Tiel.

Afzender
heeft
aangegeven
dat 6
stuivers port
is betaald.
<<<

Postmerk Fr komt weinig voor, PEP kent:

4180-aa06 Francq franca (pvd postmeester)
4260-aa09 Den bode is betaelt
4260-aa11 Franco postmr (pvd postmeester)
5060-aa01 francq (mogelijk vroegst 1570)
5162-aa01 Francq Cito cito cito (dubbel por 1627)
519+0-aa04 Den bode is betaelt
5190-aa05 francq (naar Antwerpen)
6020-aa14 pt is betaelt
9090-aa06 francq
9110-aa01 Francq
10170-aa18 port is betalt
10170-aa22 port betaalt buijten de maale tot Alphen
10270-aa20 Portvrij (zeer vroeg 1640)
10640-aa02 Franck (=vrij naar Leiden).

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K1

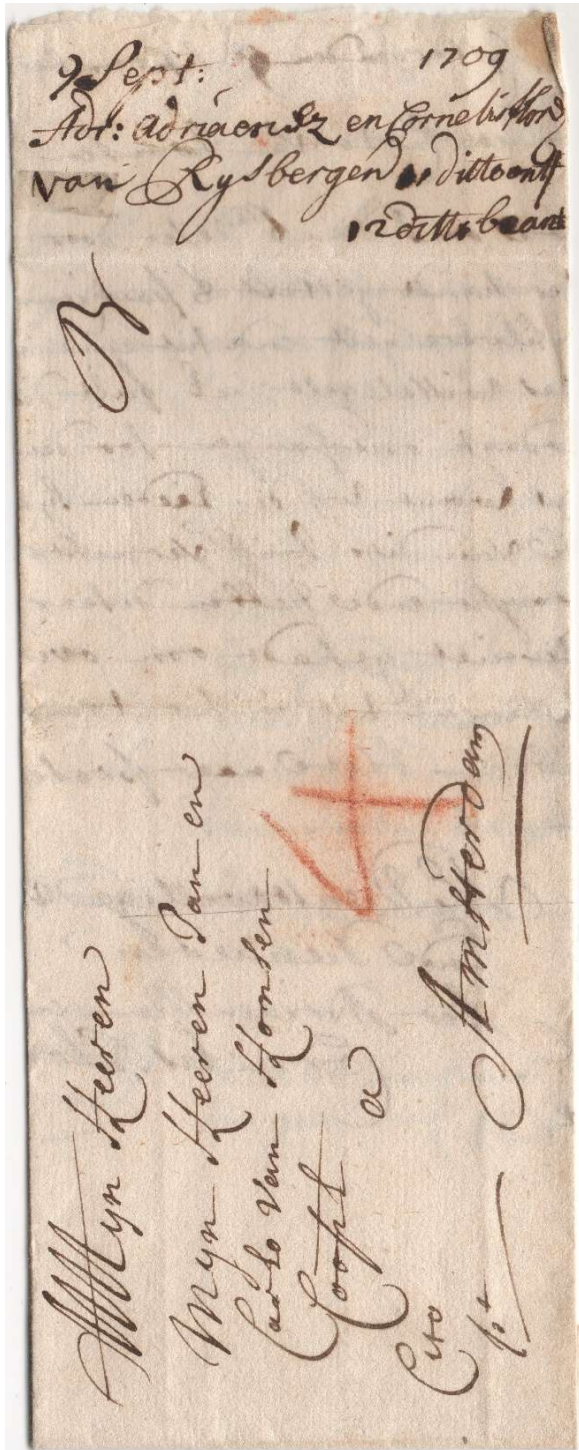
Postmerk 1

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 1 Geschreven (verkort) plaatsnaam, met inkt, potlood of krijt.

Voorbeeld Alph, Haag, Gorkom

Brief 9 september 1709 van Rijsbergen naar Amsterdam.

Brief verzonden vanuit Rijsbergen
een dorp ten zuidwesten van Breda.

Postmerk 1 geschreven verkorte
plaatsnaam B voor Breda op
achterzijde brief.

< < Port betaalt 4 stuivers zie rode 4.

< < Cito Cito De brief moest snel
verzonden worden.

K2

Adema H1b

V1a, b, c

Postmerk 2a*

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 2a is het Route-portstempel met de letter H uit Amsterdam

Deze 3 stuiver stempels zijn plaatsgebonden en wel aan Amsterdam, de enigste plaats waar dit stempel is gebruikt. Om de 3 stuiver stempels goed te kunnen plaatsen zijn enkele dingen die je goed moet vastleggen. Allereerst kijk je of de brief gedateerd is. Vervolgens kijk je of in de posthoorn een H (voor post uit 's-Gravenhage H1 t/m H8), een R (voor post uit Rotterdam R1 t/m R12) of een D (voor post uit Delft D1). Om de juiste variant van de 3 stuiver stempel te kunnen vaststellen is het erg handig om de beste catalogus hiervoor te raadplegen. Je moet dan "The First Postage Dues, Hollands "3S" Markings 1667-1811" van Kees Adema te raadplegen. Een handige hulp daarbij zijn de afdrukken in rood van de diverse typen op folie welke over de stempel gelegd kunnen worden voor een juist determineren van het stempel.

Het route portstempel met de letter H zijn brieven vanuit 's-Gravenhage. Dit stempel is alleen gebruikt in Amsterdam. Het stempel is bekend als H3 volgens de studie van Adema.

Brief 9 februari 1687 van 's-Gravenhage naar Amsterdam.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K3

Adema R2

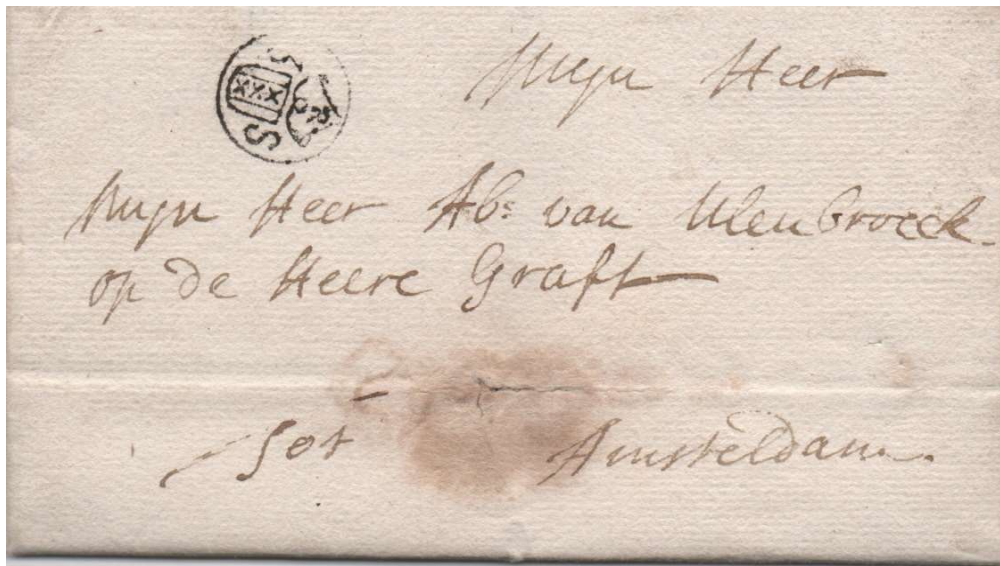
V12, a

Postmerk 2b*

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 2b is het Route-portstempel met de letter R uit Rotterdam

Brief 16 juli 1694 van Maassluis naar Amsterdam met portroutestempel PEP 1 6020-1.

In het boek *The First Postage Dues, Holland's 3S Markings 1667-1811* van K. Adema staan de eerste portstempels gebruikt in de Nederlanden omschreven. Het waren stempels die in het gewest Holland vanaf 1667 op brieven werden geplaatst. Men noemt deze stempels de drie-stuivers stempel (Vellinga en Korteweg) terwijl de PEP spreekt van de routeportstempels van Amsterdam. Voor de post uit s-Gravenhage stond de letter H in de stempel, voor Rotterdam de letter R, de letters P P voor brieven uit Gouda, de letter D voor brieven uit Delft, de letter T voor brieven van Texel en Vlieland welke later wijzigde in de letters A T P. De PEP kent afhankelijk van de periode het gebruik totaal 31 portstempels.

Het route portstempel met de letter R zijn brieven vanuit Rotterdam. Dit stempel is alleen gebruikt in Amsterdam. Het stempel is bekend als R2 volgens de studie van Adema.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K14

V13

Postmerk 2e

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 2e Route portstempel met de letters T/ATP Amsterdam

In 1668 kregen Amsterdamse kooplieden toestemming voor een postdienst op de reder= s van Texel en Vlieland. De port bedroeg 6 stuivers per brief. Deze Amsterdamse kooplieden hadden meer postdiensten opgezet met onder meer 's-Gravehage en Rotterdam en hun postdienst plaatste op elke binnenkomende brief een stempel ter herkenning van afkomst en ter bevestiging dat de brief vervoerd was door de eigen postdienst. Op brieven vanuit Texel werd de portstempel van de Texelse post geplaatst. Dit stempel is in gebruik geweest te Amsterdam van 1753 tot 1770 en is een van de 7 in gebruik zijnde stempels voor inkomende post uit Texel daar. Dit is stempel Texel 6 en het stempel heeft als bijzonderheid de parelrand en de letters A, T en P. Dat dit stempel zo mooie en duidelijke is komt omdat dit erg vroeg gebruikt is, namelijk in het eerste jaar van gebruik. Wat wel opvallend is dat deze brief niet van Taxel komt maar vanuit Friesland. De brief afkomstig uit Oostereind (gelegen ten zuidoosten van Wommels). Zeker is dat tussen Friesland en West-Friesland (Noord-Holland) banden waren en dus waren er ook over het water verbindingen die brieven vervoerden en deze brief is dus op dooe mij niet bekende wijze samen met de post uit Texel in Amsterdam geariveerd en heeft hierdoor het portstempel van de Texelse post gekregen.

Brief van 4 maart 1757 van Oostereind naar Amsterdam.

Normaliter is een lakstempel rood, Een zwart lakstempel wordt gebruikt als de verzender in rouw is vanwege een overleden familielid. Het betreffende lakstempel heeft veel sierlijke krullen maar geen ininitialen of namen.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K215/215a

Postmerk 2f*

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 2f is het Portstempel voor Zeeuwse Post Amsterdam

Brief van 11 januari 1737 van Middelburg naar Amsterdam met portstempel STUY.

Zeeuws stuiverstempel.

Zeeuws vijfstuiverstempel.

Deze brief is met de beurtvaart vanuit Middelburg naar Rotterdam verzonden en vandaar waarschijnlijk per nachtpost doorgestuurd via Alphen naar Amsterdam. Dit is een zogenaamd Zeeuws Stuiverstempel, dit mede door de tekst in de stempel STUY. Dit stempel is PEP 6020-40 en is 20 mm rond. Voor zwaardere brieven moest er 5 stuivers port betaald worden en werd er het vijfstuiverstempel op de brief geplaatst.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K9

Postmerk 2g*

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 2g Postmerk 2g* is het routestempel met de letters HP of Z

Het Routestempel werd in Amsterdam gebruikt voor de inkomende Zeeuwse landpost in de periode 1778 tot 1785 en kenmerkend is de letter Z boven de hoorn tussen de koorden.

Van het stempel zijn 2 uitvoeringen bekend, namelijk met de Zeeuwse leeuwen en het wapen met Andreaskruisen. Het type Z3 (gebruikt in 1778) heeft witte andreaskruisen en type Z4 (gebruikt van 1778 tot 1785) heeft zwarte kruisen.

Stempel Z3 is ook gebruikt voor brieven van Amsterdam naar Middelburg.

Voor Zeeuwse brieven via de beurtvaart zie postmerk 2f*.

Op de brief staat ook het stempel 9130-04 van Middelburg waarvan 2 typen bekend zijn, hier die met lus in de M gebruikt tussen 1763-1786. Het 2e type kende geen lus en werd gebruikt van 1796-1799.

Stempel Z3
Zeeuwse leeuwen
en witte
andreaskruisen

Stempel Z4
Zeeuwse leeuwen
en zwarte
andreaskruisen

Briefomslag van 18 januari 1784 van Middelburg naar Amsterdam met routestempel Z4 welke gebruikt werd voor landpost uit Zeeland.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K5

Adema G1

V15

Postmerk 2j

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 2j. Algemeen 3 S (stuiver stempel 1807-1811) Amsterdam

Tijdens de Franse overheersing en na de stichting van het Koninkrijk der Nederlanden luiden nieuwe stempels een nieuwe postale periode in.

Het algemene (generale) 3 stuiverstempel van Amsterdam fungeerde als aankomst-, vertrek- en doorgangsstempel, als gevolg van het decreet van koning Lodewijk Napoleon dat de posttarievenuniform zouden worden per 1 mei 1807.

Het stempel werd zowel op de voor- als de achterkant geplaatst. Dit 3 stuiverstempel was een te betalen port stempel waarbij geen route werd aangegeven. In 1811, het laatste jaar van het laatst geregistreerde gebruik van het stempel, werden de Franse postwetten ingevoerd.

Het algemeen 3 stuiverstempel van Amsterdam is in de periode 1807-1811 toegepast. Het stempel heeft een diameter van 23 mm, dit is een afwijking van de eerdere 3 stuiverstempels. **Port** Het port was in het aankomststempel vastgelegd, 3 stuivers. Ondanks dat het stempel 5 jaar is gebruikt, komt het maar zelden voor op brieven voor en zijn afdrucken meestal zeer zwak.

Brief van 4 januari 1809 van Utrecht naar Amsterdam

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K6

Adema A1

V2

Postmerk 2k*

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 2k is het Route-portstempel met de letter A uit Rotterdam

Briefomslag 30 augustus 1891 van Amsterdam.

type A1

type A2

type A3

De routeportmerken kent 3 uitvoeringen en zijn gebruikt in de periode 1690 to 1795. Het ovale stempel met een posthoorn met A, het wapen van Amsterdam geflankeerd door 3 en S is beschreven in het boek van Adema.

Type A1 is herkenbaar aan de dichte ovaal en meet 17x20 mm, type A2 heeft deels dichte rand en meet 20x23mm en bij type A3 is de hoorn gearceerd en meet de ovaal 22x24mm. Alle stempels zijn zwart.

Omstreeks 1600 waren er beurtveren op Amsterdam, Bergen op Zoom, Breda, Brielle, Dordrecht, Gorinchem, Gouda, Haarlem, "s=Hertogenbosch, Leiden, Middelburg, Sluis, Utrecht, Vlissingen, Zierikzee, Mechelen, en Antwerpen.

Deze boden en schippers brachten de brieven naar Rotterdam, maar zij hielden zich niet bezig met de bestelling ter plaatse. Zij ontvingen het bodeloon en de bestellers het bestelloon.

Op 12 januari 1662 werd door de postmeester van Rotterdam gesteund door verschillende kooplieden het verzoek gedaan om de rijdende post op Amsterdam te mogen oprichten voor het vervoer van brieven die binnekamen als de schippers reeds vertrokken waren.

De schippers gaven er de voorkeur aan om zelf deze post op te richten tegen 1 stuiver extra port en sloten op 12 april 1667 een overeenkomst met de postmeester waarbij het vervoer van de brieven met de nachtpost op zich nam.

Amsterdam bekend met de voordelen van de nachtpost op 's-Gravenhage besloot reeds in 1662 om een dergelijke dienst in de nachten in te richten op Rotterdam.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K18A

Postmerk 4*

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 4* bestelloonstempel 1/2 of 1 in cirkel van de postmeester Middelburg

Brief van Rotterdam 3 juni 1763 naar Middelburg.

Het Portstempel van de bestelmeester van Middelburg kent 2 uitvoeringen. Het is een cirkel met in de cirkel 1/2 of met de 1. Dit stempel is een apart stempel omdat alleen de postmeester van Middelburg dit bestelrecht kende voor het doorsturen van brieven voor heel Walcheren.

Het bestelloon van 1/2 stuiver was bestemd voor alle brieven welke met minder dan 10 stuiver port belast waren. (op deze brief zie de rode 6).

Brieven met meer als 10 stuiver port werden door de portmeester met 1 stuiver port extra belast.

Het gebruik van het postmeesterstempel met 1/2 lag tussen 1765 en 1786 en het gebruik van de postmeesterstempel met 1 lag tussen 1783 en 1784.

Het ronde stempel met ROT is als vertrekstempel geplaatst in Rotterdam.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K15

V10

Postmerk 5

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 5 Naamstempel met hoofdletters (voor 1809)

Bataafse Republiek (1795-1806) en Koninkrijk Holland (1806-1810)

De stempels van Maasticht Venlo en Roermond zijn van voor de Bataafse republiek en zijn van Taxis. Het stempel Sittard is een frans stempel (met P103P) en heeft te maken met hertogdom Juliers welke valt onder de crishreniaanse republiek.

Volgens Korteweg zijn er van 21 plaatsen naamstempels met kapitaalletters (K15). Hierbij moet worden aangetekend dat er van 12 plaatsen 2 of 3 stempels bekend zijn. In totaal zijn er 41 verschillende naamstempels met kapitaalletters bekend. Dit type stempel is afhankelijk van de plaats gebruikt tussen 1720 en 1850. Oudst bekende stempel is dat van kantoor Zwolle (enigste met wapen) welke in 1720 in gebruik is genomen. Laatst bekende gebruik is het stempel van Zwammerdam waarvan afdrukken op brieven uit 1850 als laatst gebruikt bekend zijn.

Brief van 17 januari 1780 van Haarlem naar Delft.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K16

V8

Postmerk 6

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 6. Omrand vertrekstempel (rond, ovaal of met kader)

Briefomslag
van
Middelburg
naar
Rotterdam
vervoerd per
beurtvaart
(1796-1799).

De omrande vertrekstempels zijn van postkantoren en afhankelijk van het stempel/kantoor gebruikt in de periode tussen 1771 en 1811. De Zeeuwse landpost was voor Middelburg vanaf 1763 een tweede mogelijkheid om brieven naar Holland te versturen, want het vervoer per beurtvaart bleef ook toegestaan. Vanaf 1796 moesten beurtvaarten wel onderscheiden worden van de Landpostbrieven. Daarvoor werd dit stempel cirkel met een M zonder lus gebruikt.

M van Middelburg met lus in het midden gebruikt voor landpost. (zie blad 23 postmerk 2g* met op deze brief tevens het stempel met dit stempel de M met een lus). De M van Middelburg zonder lus werd gebruikt door de beurtvaart.

Ook deze plaatsen kent postmerk 6: Enkele van deze plaatsen, er zijn er zelfs meerdere.

- 5030-05 Bergen op Zoom "B:/OP ZOOM" met veren in ovaal
- 5060-04 Breda "BREDa" Ov1 in ovaal 22x14 rood
- 6010-04 Alkmaar "ALKMAAR BP" in ovaal met Leeuw 21x33
- 6020-53 Amsterdam "AMSTERDAM" met posthoorn dichte rand in cirkel Ø 23mm
- 9070-02 Goes "GOES" met sierlinger in ovaal 21x16
- 9220-03 Tholen "Tholen" in kader 19x3 mm (noodstempel)
- 9240-02 Vlissingen "vlissingen" in kleine letters en in cirkel Ø23x24 met posthoorn en rozet
- 10100-03 Delft "HP" met leeuw op schild in cirkel
- 10120-03 Dordrecht "DG" Dordrechts grenskantoor met stadswapen in cirkel als parelrand
- 10140-04 Gorinchem "Gorkum" met posthoorn in parelrand
- 10150-02 Gouda "Gouda P." 1 punt en posthoorn in cirkel 18x19
- 10510-08 Rotterdam "ROT" in cirkel Ø17 mm in rood en zwart.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

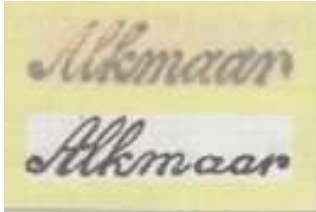
K17

V9

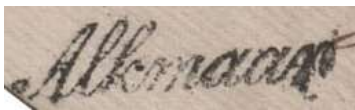
Postmerk 7

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 7, Naamstempel in schreefletters

Van de naamstempel Alkmaar in schreefletters zijn 2 typen bekend. Het eerste PEP1-6010-02 is gebruikt van 1777 tot 1809, Van het tweede type PEP1-6010-03 zijn de letters "maar" veel kleiner.

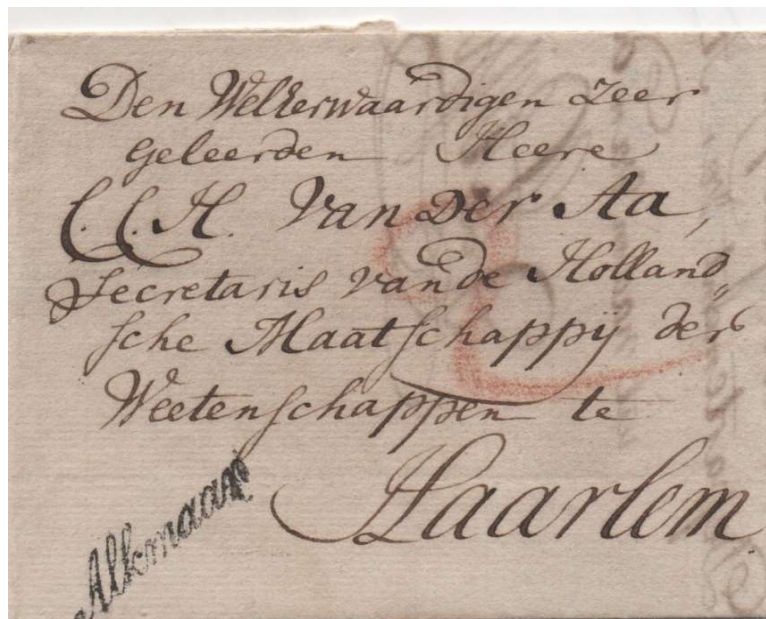

De naamstempel op de brief (oudste type gebruikt van 1777 tot 1809).

Ook onder meer deze plaatsen hebben postmerk 7:

- 10170-08 's-Gravenhage "'s Haage" L1c127x6x4
- 6110-03 Haarlem "Haarlem" L1c 33x7x3 zwart
- 5190-14 's-Hertogenbosch "s'Bosch L1c 24x8x3 droogst. zw.
- 10270-02 Leiden "Leyden" L1c 24x6x5x3 zwart
- 6150-03 Hoorn "Hoorn" L1c 25x8x5 zwart
- 9130-08 Middelburg "Midd." Lc1 17x5.

Brief 5 augustus 1778 van Alkmaar naar Haarlem.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

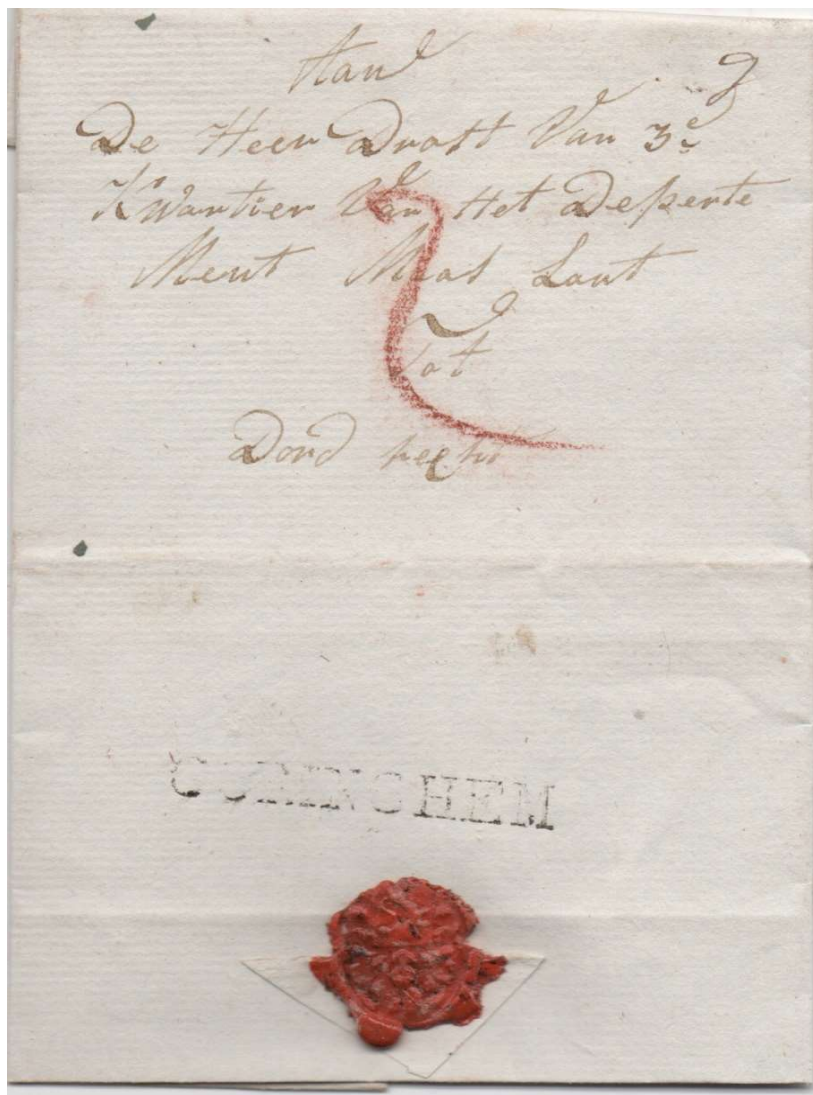
K19

Postmerk 8

Ongefrankeerd voor 1811

Postmerk 8: Tractaat- of Massonstempel, vanaf 1809

Brief Den 10e Van Hooymaant (10 juli) 1809 van Leerbroek naar Dordrecht.

**Toepassing Massonstempel
voor binnenlands gebruik.**

In tegenstelling met het gesloten tractaat van 1 augustus 1809 tussen Frankrijk en het Koninkrijk Holland waarbij de Masson- of Tractaatstempel voorbehouden was voor de correspondentie met Frankrijk, werden ze echter in dit tijdvak, 1 augustus 1809 tot februari/maart 1811, ook voor de binnenlandse correspondentie gebruikt. Totaal 21 kantoren ontvingen dit stempel.

Route van de brief:

Leerbroek - Gorinchem -
Sleewijk - Woudrichem -
Giessen - Veen - Heusden -
Baardwijk - Waalwijk -
Kaatsheuvel - Dongen - Breda -
Lage Zwaluwe - Dordrecht.

Port Tot nu toe waren de porten afhankelijk geweest van de willekeurige bepalingen van particulieren. Met de invoering van de portlijst van 1 juli 1807 komt hieran een einde. Hierin worden de rechtstreekse porten behandeld. Hieronder worden verstaan de porten welke geheven worden op de kantoren die rechtstreeks met elkaar corresponderen (hoofd- en onderkantoren), waarvan er 51 worden aangewezen. Een van afstanden afhankelijk tarief is hiervoor ontworpen. Ook de briefgewichten worden herzien. Als enkele brief gold een gewicht van 3 lood (= 1½ once). Volgens de portlijst van 1 juli 1807 voor een afstand 0 tot 6 uur gaans bij ontvangst te betalen 2 stuivers.

GORINCHEM Massan- of Tractaatstempel gebruikt als vertrekstempel in het binnenlands verkeer gedurende de periode 1 augustus 1809 tot februari / maart 1811. Het gebruik van dit stempel is in de Korteweg alleen bekend aan de voorzijde van de brief.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 1 voor 1811

K20

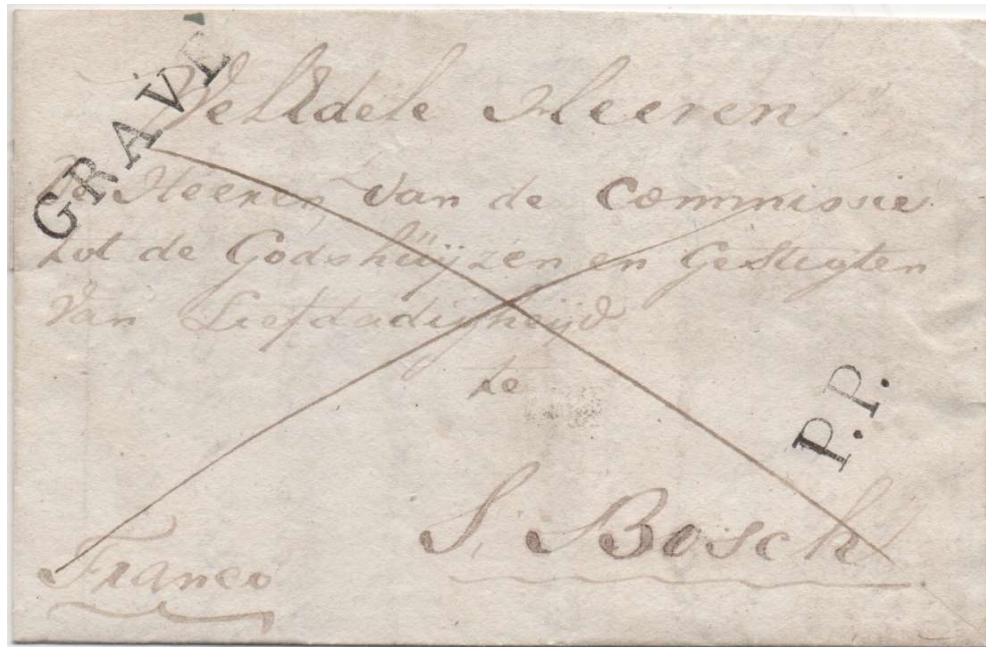
V321

Postmerk 9

franco verzonden voor 1811

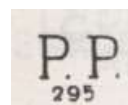
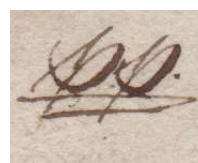
Postmerk 9: Stempel P.P. Voor franco verzonden brieven naar Frankrijk vanaf 1 aug 1809.

Brief van 7 juni 1814 van Ravenstein naar 's-Hertogenbosch

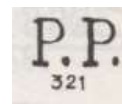

Hier hebben we een vreemde eend in de bijt, want deze brief heeft de tractaatstempel GRAVE en de P.P. stempel groot model (K20a-V20a- PEP2 G148) gebruikt voor een brief die niet naar Frankrijk wordt verzonden en voor de datum dat Korteweg zegt dat deze stempel in gebruik is. Daaraantegen de PEP2 G148 zegt dat de stempel in gebruik is tussen 1809-1811.

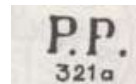
Het stempel P.P., wat betekent port payé oftewel port betaald en kent 3 uitvoeringen. En eigenlijk zijn er van K20b ofwel het kleine model 4 verschillende uitvoeringen. Het model K20 is het standaard model van 7 mm hoog en met punten. Dit model werd door Frankrijk voorgeschreven vanaf 1 augustus 1809 en moest worden gebruikt naast het vertrekstempel (tractaatstempel) voor brieven naar Frankrijk. Daaraantegen is model K20a volgens Korteweg ingevoerd op 1 oktober 1817 en is 7,5 mm hoog en heeft grote punten. PEP deel 2 deelt de grote P.P. Stempel in onder G148. en zou gebruikt zijn in 1809-1811.

V295
K20
PEP1-pm9

V321
K20a
PEP2-G148

V321a
20b

Hiernaast nog een voorbeeld met PP. Brief 17 april 1802 van Den Haag naar de Rijp met een geschreven PP.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 2 Franse posterijen in NL

K21

V18

Postmerk 10

ongefranceerd 1811-1813

Postmerk 10: Departementstempel voor ongefrankeerde brieven

Brief 18 mei 1813 van Hoorn naar Enkhuizen

Naast het pvd stempel links onder "Sous Prefet de l'arrondissement de Hoorn" heeft de brief ook de zogenaamde Adelaarsstempel op de achterzijde van de brief welke ook aangeeft dat deze brief met portvrijdom wordt verzonden.

Inpassing bij het Fransche Keizerrijk

Bij tractaat van Parijs van 16 maart 1810 werden Zeeland, Brabant, het land tussen Maas en Waal, de Bommelerwaard en het land van Altena met Frankrijk verenigd. Op 13 juni 1810 was ons hele land ingelijfd. Bij keizerlijk decreet van 14 december 1810 werden de posterijen met ingang van 1 januari 1811 onder Frans bewind gebracht, hetgeen meebracht invoering van de "Instruction generale sur le service des postes aux lettres", waarvan in 1810 op Keizerlijke drukkerij te Parijs exemplaren werden gedrukt met links de Nederlandse tekst en rechts de Franse.

Voor de toepassing van de porten en rechten op de brieven enzovoorts werd de wetgeving van 22 Frimaire jaar VIII (13 december 1799) van kracht verklaard. Deze algemene instructie regelde de uitoefening van de dienst in al haar bijzonderheden. Het was een uitstekend ingericht werk en is tot 1850 de hoeksteen van het Nederlandse postwezen gebleven. Ook omtrent de stempeling waren daarin voorschriften gegeven. Alle brieven moesten door het kantoor van afzending gestempeld worden boven het verzendadres. De stempel moest de naam van het kantoor en tevens het nummer van het departement.

Dit stempel het zogenaamde Masson- of Tractaatstempel werd vervaardigd bij de firma Masson in Parijs. Dit stempel uit de Franse periode (periode 1) werd ook hierna in periode herstel van de onafhankelijkheid (periode 2) gebruikt. Er waren in 1809 voor meer kantoren bij Masson stempels besteld (totaal 114). In totaal 42 kantoren gebruikte in de periode 1811 tot 1813 dit Franse stempel. Door Frankrijk werd Nederland in 12 arrondissementen ingedeeld waaronder 124 Oost-Eems het huidige Oost-Friesland in Duitsland.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 2 Franse posterijen in NL

K22, 23

V20a

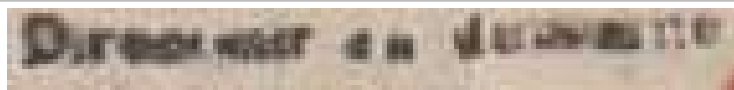
Postmerk 11

franco verzonden (P...P) 1811-1813

Postmerk 11 Departementstempel voor franco verzonden brieven.

De eerste voor franco (gefrankeerd) verzonden brieven waren departementstempel met toevoeging van het stempel P.P. (zie postmerk 9 waar dit al verplicht voor brieven naar Frankrijk). Om dit in een stempel onder te brengen is postmark 12 ontstaan. Voor Maastricht en Roermond welke in die periode onder de Franse post vielen is het stempel in 1797 verstrekt. Weer onder de Hollandse post werden in 1807 voor 58 kantoren dit stempel in gebruik genomen waaronder ook de vernieuwde uitvoering voor Maastricht en Venlo. Over het algemeen werd zwarte stempelinkt gebruikt maar ook voor enkele kantoren alleen rood. Een deel van de kantoren kent het gebruik van beide kleuren. De vooruitbetaling van port werd ook vaak gekenmerkt door een diagonale lijn of twee door elkaar kruisende diagonale lijnen op de voorzijde van de brief.

PORT. Volgens het tarief van 24 april 1806 voor een brief van 6 gram en een afgelegde afstand van 50 tot 100 kilometer, 3 decimes, 1 decimes werd ongeveer gelijkgesteld met 1 stuiver. Het port staat altijd op de achterzijde van de brief vermeld.

Directeur du Domaine Administratief stempel op voorzijde geplaatst te Maastricht in verband met portvrijdom. Het port werd alsnog betaald maar werd eens in het half jaar of per jaar verrekend. Op de achterzijde van de brief ter bevestiging van de portvrijdom ook nog een zogenaamd adelaarsstempel geplaatst.

Brief 8 augustus 1812 van Maastricht naar Roermond.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 2 Franse posterijen in NL

K24, 25

V249, 251

Postmerk 12

afgeschreven 1811-1813

Postmerk 12 Departementstempel Déboursé

Briefomslag 29 december 1812 van Amsterdam naar Francomont (bij Verviers).

Voorzijde brief met
departementstempel
118 Amsterdam.

Achterzijde brief met Débourse stempel van Maastricht, een oud model (K25) welke in gebruik is geweest van 1799-1806 in zwart en in rood stempel van 1811 tot 1813. Dit stempel is ook nog in gebruik geweest in periode 3 tussen 1814 tot 1849.

Brief werd in eerste instantie naar Maastricht gezonden. Waarschijnlijk vond er een plaatsverwisseling plaats en werd Francomont aangezien voor Fauquemont (Valkenburg) dat onder Maastricht ressorteerde. Als zodanig werd de brief getaxeerd op 5 décimes, zijnde het port voor een brief beneden 6 gram en een afgelegde afstand van 200 tot 300 km.

Vervolgens werd de brief door het kantoor te Maastricht doorgestuurd naar Verviers, zie bijschrift "Verviers" onder plaatsnaam Francomont hetgeen de beambte in Maastricht gedaan is, als het kantoor dat het dichtsbij Francomont ligt. Hier werd de brief opnieuw getaxeerd op 6 décimes, zijnde het port voor brieven beneden 6 gram en een afgelegde afstand van 300 tot 400 km.

Déb. 118 Alkmaar	zwart	Déb. 93 STENBERGEN	
" 119 Alphen	zwld		
" 118 Amsterdam	rood	Déb. 119 DELFT	
" 121 Arnhem	zwld		
" 93 Berg-op-Zoom	rood	Déb. 125 ZIERIKZEE	
" 126 Biele-le-Duc	rood		
" 93 Breda	rood	Déb. 126 HEUSDEN	
" 119 la Bielle	zwart		
" 119 Delft	zwart		
" 120 Deventer	rood		
" 119 Dordrecht	zwart		
" 122 Dordrecht	zwart		
" 119 Dordrecht	rood		
" 126 Eindhoven	zwld		
" 119 Gorcum	zwld		
" 119 Gouda	zwld		
" 126 Grave	zwart		
" 123 Groningue	rood	Déb. 118 Schoonhoven	zwart
" 118 Haarlem	zwld	" 93 Stenbergen	zwart
" 122 Haerlem	zwart	" 121 Thiel	zwart
" 119 la Haye	zwart	" 126 Tilburg	zwart
" 118 le Helder	rood	" 118 Utrecht	zwart
" 119 Helvoetsluis	zwart	" 119 Vlaardingen	zwart
" 126 Heerlen	zwart	" 121 Wageningen	zwart
" 119 Leerdam	zwart	" 126 Weerom	zwld
" 119 Leyde	rood	" 118 Woerden	zwart
" 119 Maastricht	zwart	" 125 Zierikzee	zwart
" 118 Middelburg	zwld	" 121 Zutphen	zwld
" 125 Middelburg	zwld	" 120 Zwolle	zwart
" 126 Nimègue	zwld		
" 119 Rotterdam	zwart		

(zie ook de opmerking 3 bij ongefrankeerd)

Déboursestempel met
Departementsnummer (K24)

Débourse is de franse benaming voor oninbare port wegens weigering, vertrek, naar verkeerd postkantoor verzonden, ten onrechte niet gefrankeerd etcetera. De Débourse stempels worden altijd op de achterzijde van de brief geplaatst. Vanaf 13 december 1810 gelden alle Franse wetten en regelingen. Als na de inlijving van het Koninkrijk Holland per 1 april 1811 de Franse postwet in werking treedt, vervalt ook de noodzaak van het gebruik van de transitstempels. Brieven welke geretourneerd of doorgezonden moesten worden, om wat voor reden ook, dienden te worden voorzien van een zogenaamd Débourse stempel. Alle steden hanteerden hetzelfde type stempel, het departementstempel voorzien van de letters DÉB (K24) behalve de stad Maastricht waar men het oude type stempel zonder departementnummer bleef gebruiken.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K19

V19

Postmerk 08v

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, ongefrankeerd 1813-1850*

Postmerk 08v Tractaat of Massonstempel vanaf 1813

Brief 3 maart 1817 van Dordrecht naar Gend (B).

Het Massonstempel is een stempel uit de Franse periode. Het stempel is gemaakt bij de firma Masson in Parijs.

Ook na de Franse periode zijn de Masson stempels in gebruik geweest en heeft hier het postmerk 08v gekregen met de toevoeging v omdat dit stempel 08 een vervolg gebruikperiode kent.

Het Masson stempel Dordrecht heeft afmetingen 52x5.

Niet alle plaatsen welke een Massonstempel had heeft in de vervolgperiode ook daadwerkelijk dit stempel ook gebruikt.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K21zn

V21

Postmerk 10zn

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, ongefrankeerd 1813-1850*

Postmerk 10zn Departementstempel, zonder nummer na 1813 (gekap)

De Franse Tijd eindigde in Noord-Nederland toen Napoleon in 1813 bij Leipzig werd verslagen en afstand deed van de troon. Het Driemanschap van 1813 oftewel het voorlopig bewind bestuurdde het Noordelijke Nederlanden kortstondig aan het einde van de napoliontische periode. Het driemanschap bestond uit Gijsbert Karel van Hogendorp, Frans Adam van der Duyn van Maasdam en Limburg van Stirum.

De oudste zoon van de vroegere stadhouder Willem V keerde op 30 november 1813 vanuit Engeland terug naar Nederland en regeerde korte tijd als souverein vorst. Het Vorstendom der Verenigde Nederlanden werd op 21 november 1813 uitgeroepen. In deze tijd verdwenen de departementnummers uit de Departementsstempels.

Met het Verdrag van Parijs in 1814 werd min of meer beslist tot het afstaan van de Zuidelijke Nederlanden (België en Luxemburg) door Frankrijk. Onder andere over de toekomst van de rechteroever van de Maas waren er meningsverschillen, maar vorst Willem kreeg op 30 mei 1814 het voorlopig bestuur over de linkeroever van de Maas toebedeeld. Hierna maakte hij nog aanspraak op het gebied tussen Maas, Moezel en Rijn.

Er is dus wel degelijk verschil in de gebruikperiode van het gekapte departementsstempel. Van de Noordelijke Nederlanden is dit 1813 en voor de zuidelijke Nederlanden 1814.

briefomslag 12 sept 1816 van Dokkum naar Haarlem met aantekening van ontvangst door de ontvanger.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K27

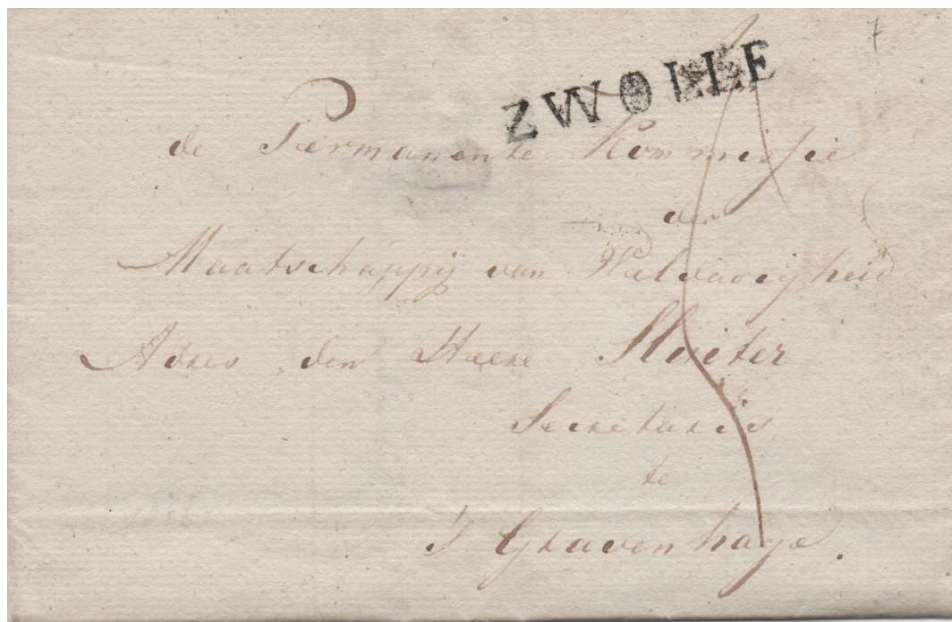
V21, a,b,c

Postmerk 13

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, ongefrankeerd 1813-1850

Postmerk 13 Nieuwe naamstempel 1814-1829, met schrevenletters.

Briefomslag 11 februari 1826 van Zwolle naar 's-Gravenhage met ontvangstdatum 12 feb.

Het nieuwe naamstempel voor ongefrankeerde stukken worden vanaf december 1813 naar de kantoren van de Verenigde Nederlanden, en vanaf maart 1815 naar het Koninkrijk der verenigde Nederlanden gestuurd. Hiermee is een definitief einde gekomen aan de departementsstempel alhoewel in de zuidelijke Nederlanden van het stempel 95 Huy (in huidig België) nog afdrucken bekend zijn uit 1817, en van Geertruidenberg tot in 1829. Van het stempel zijn vele afmetingen bekend en zelfs meerdere per kantoor, van Amsterdam bijvoorbeeld 12 verschillende afmetingen.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K29

V25, a, b, c, d

Postmerk 15

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, ongefrankeerd 1813-1850*

Postmerk 15 Datumstempel met de maand in letters, vanaf 1829

Briefomslag 6 Juni van Doesburg naar Arnhem.

Het eerste dagtekenstempel werd tevens gebruikt als aankomststempel. Dit stempel is gebruikt op 82 postkantoren. De invoering van het stempel is vlgc circulaire 217 van 26 januari 1829. Hiervoor werd het naamstempel ingetrokken waardoor een vast stempel in gebruik werd genomen die zowel als vertrek als aankomststempel moest worden gebruikt. Het vertrekstempel moest op de voorzijde en de aankomst op de achterzijde worden geplaatst in rode inkt.

Het stempel werd uitgereikt met 43 lossen metalen karakters voor de dagen en de maanden, alsmede een losse ijzeren plaatje dat van binnen tegen de schroef werd gelegd om vastgezet te worden. Ononder de maandaanwijzing komt een rozet of kruisje voor.

Van Bergen op Zoom is zowel een rozet als ook een hakenkruis bekend.

Van 's-Hertogenbosch zijn een grote als een kleine 's- bekend.

Er zijn diverse grootten van van hetzelfde (ook van dezelfde plaats) varieërend van rond 24 tot 31mm. Van Amersfoort zijn bekend stempels met grote en kleine letters. Er is veel verschil in de plaatsing van de datum en de maand, zowel hoog, laag en zeer laag. Ook zijn er stempels met de plaatsnaam uitgeveerd in breed en smal.

Van de Zuidelijke Provincieën (het huidige België en Luxemburg) zijn van dit stempel 60 plaatsen bekend. Vanaf 1836 is het tijdelijke postkantoor Kamp bij Rijen ook voorzien van dit stempel. Vanaf 1836 is het tijdelijk postkantoor Kamp bij Rijen ook voorzien van dit dagtekenstempel.

Het eerste dagtekenstempel is een leuk verzamelobject met 84 kantoren en daarnaast verschillen per kantoor in diameter, grote en kleine letters, rozet of hakenkruis, maand hoog en laag, en nog wat mogelijkheden.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K42

V29, a, b

Postmerk 16

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, ongefrankeerd 1813-1850*

Postmerk 16 Datumstempel met de maand in cijfers vanaf 1836

Vanaf juni 1837 krijgen de postkantoren in het Koninkrijk der Nederlanden geleidelijk een nieuw stempel voor vertrek en aankomst met de maand aangeduid in cijfers.

Ook heeft het stempel een streepje tussen dag en maand.

Het stempel kent vele uiteenlopende lettertypen, stempelgrootten (23, 24, 25mm) en ornamentvormen tot soms wel 4 verschillende per kantoor. De voorgeschreven kleur voor het stempel was rood.

Tegens de regels in zijn van de kantoren Amsterdam, Enkhuizen Hoorn, Rotterdam en Waalwijk vertrekstempels in blauw bekend.

Van Den Helder zijn 2 stempels bekend namelijk Den-Helder met en zonder tussenstreepje.

De Limburgse kantoren krijgen het stempel eerst na de Belgische bezetting in 1829.

Valkenburg valt na 1 april 1838 onder Belgisch gezag.

Aan 95 kantoren is dit stempel uitgereikt.

Brief van 31 januari 1852 van Wageningen naar Arnhem.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K36

Postmerk 17a*

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, ongefrankeerd 1813-1850*

Postmerk 17a* Datumstempel, dubbelrings met versiering vanaf 1832 (Belgie)

Achterzijde brief 21 oktober 1836 van Roermond naar Bergen.

vertrekstempel
Ruremonde 21
oktober 1836 op
voorzijde brief.

< < Aankomststempel postmerk
17a* (met versiering) Venlo 21
oktober 1836 (achterzijde).

Door de Belgische bezetting van de rechteroever van de Maas en een strook van de linker Maasoever in Noord Brabant (dus Maastricht werd niet bezet) kwam het dat een groot deel van Limburg tussen 1830 en 1839 ingedeeld werd bij het Departement de Nedermaas. Het gevolg was dat in Limburg de kantoren Roermond, Sittard, Vaals en Venlo in die periode onder Belgische gezag kwam. Hierdoor werden in deze steden de postkantoren ook Belgisch en beschikte zij dus ook over Belgische stempels. We kennen hierbij twee uitvoeringen namelijk de Belgische dubbelringstempels met (postmerk 17a) en zonder (postmerk 17b) rozet. Door het eindverdrag van 19 april 1839 zijn genoemde kantoren weer onder Nederlands gezag gekomen. Van dit stempel kennen we ook nog postmerk 17a met als enige verschil dat er 2 versieringen in de dubbele ring zijn opgenomen.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K36a, b

V26a

Postmerk 17b*

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, ongefrankeerd 1813-1850*

Postmerk 17b* Datumstempel, dubbelrings zonder versiering vanaf 1836 (België)

De Belgische dubbelringstempel met versiering die we kennen van postmerk 17a* krijgt in 1836 een opvolger.

Het is wederom een dubbelringstempel als postmerk 17b echter nu zonder versiering. Dit stempel wordt uitgereikt aan de kantoren van Roermond, Sittard en Venlo.

Het stempel wordt niet uitgereikt aan Vaals.

Wel is het stempel per 1 april 1838 ook uitgereikt aan het kantoor van Valkenburg met in de stempel de Franse benaming van de plaats te weten Fauquemont.

Brief 16 augustus 1838 van Venlo naar Bingen (D).

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K22zn, K23zn

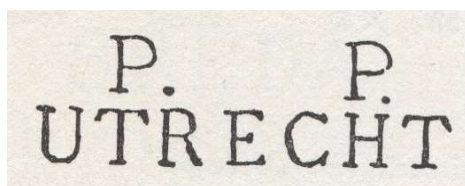
V22

Postmerk 11zn

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 11zn Departementsstempel, gefrankeerd zonder nummer

Vouwbrief 1 juli 1814 van Leiden naar Schiedam.

Na het herstel van de onafhankelijkheid (1813/14) werden in het Koninkrijk der Nederlanden niet alleen het departementsnummer van de naamstempels verwijderd, maar dit gebeurde ook met het 2 regelige port betaald stempel (P...P).

Hierdoor ontstond het postmerk 11zn.

Van dit type stempel zijn er niet zoveel. Bekend zijn: Alkmaar, Breda, Leyde, Middelbourg, Rotterdam en Utrecht.

Ook bij het stempel van Ruremonde is het departementsnummer gekapt waarbij moet worden opgemerkt dat deze is van het oudere model uit de Franse periode waarbij de punten voor en achter het departementsnummer op halve hoogte staan.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K30Av

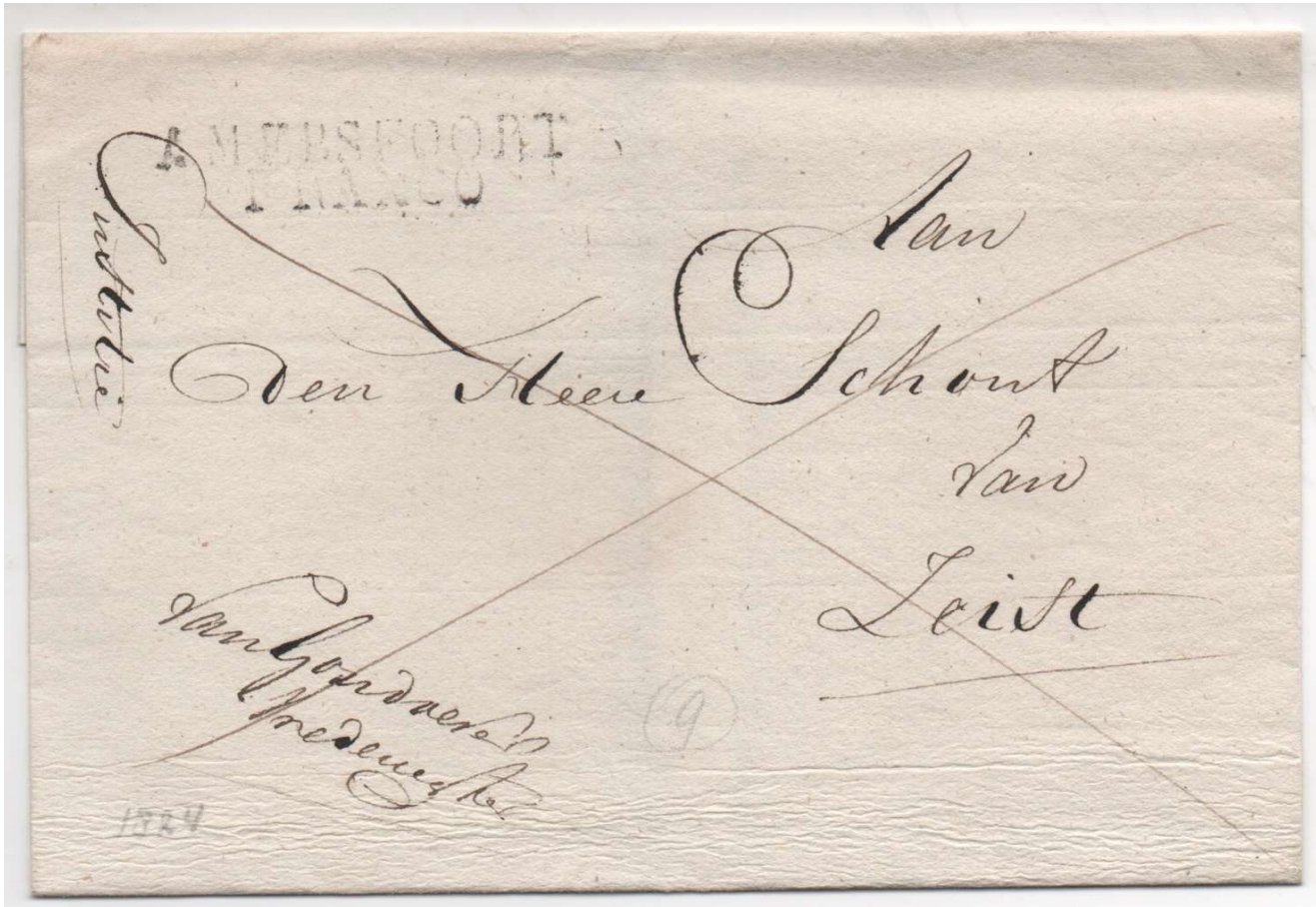
V24b

Postmerk 18

gde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 18 Francostempel met gevorkte letter A, (Av), vanaf 1814

Briefomslag 1824 van Amersfoort naar Zeist.

Dit eerste type van het 2 regelig stempel is bekend vanaf 1814. Bij dit 2 regelig stempel staat de plaatsnaam boven en de regel eronder vermeld franco. Het bijzondere bij dit stempel zit hem in de letters A van de kantoornaam en ook in het woord franco waarbij de letter A steeds met gevorkte dwarsbalk (Av) wordt afgebeeld. Het stempel van dit type is altijd van plaatsen in de noordelijke provincies. De stempels voor de zuidelijke provincies hebben geen gevorkte A en vallen onder postmerk 19 en is ingevoerd in 1815.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K30Av

V24b

Postmerk 18zk

gde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 18zk Francostempel met gevorkte letter A, (Av), vanaf 1814

Brief 13 mei 1844 van Willemstad naar

Postmerk 18zk is weer iets bijzonders en even zoeken. Dit is het Franco stempel dat we voorheen kende als Postmerk 18 maar waar de kantoornaam van is weggehaald. Het hier ontstane Franco stempel wordt dan altijd gecombineerd met het dagtekenstempel als combinatie postmerk 15+18 (en hier dus met 18zk) Het weghalen van de kantoornaam bij postmerk 18 noemt men "gekapt" Na het kappen spreken we van postmerk 18zk (zk staat hier voor "zonder kantoornaam"). We krijgen hier dan een combinatie van 2 stempels waarbij het bijzondere van het Franco stempel er een is met een gevorkte A.

Van postmerk 18zk kennen we slechts 4 plaatsen welke dit postmerk kenden. Van de betreffende kantoren zijn de afmetingen van het overgebleven Franco:
Almelo 35x6 mm,
Leeuwarden 32x4 mm,
Willemstad 31x4 mm,
Rozendaal 31x3 1/2 mm.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K30A

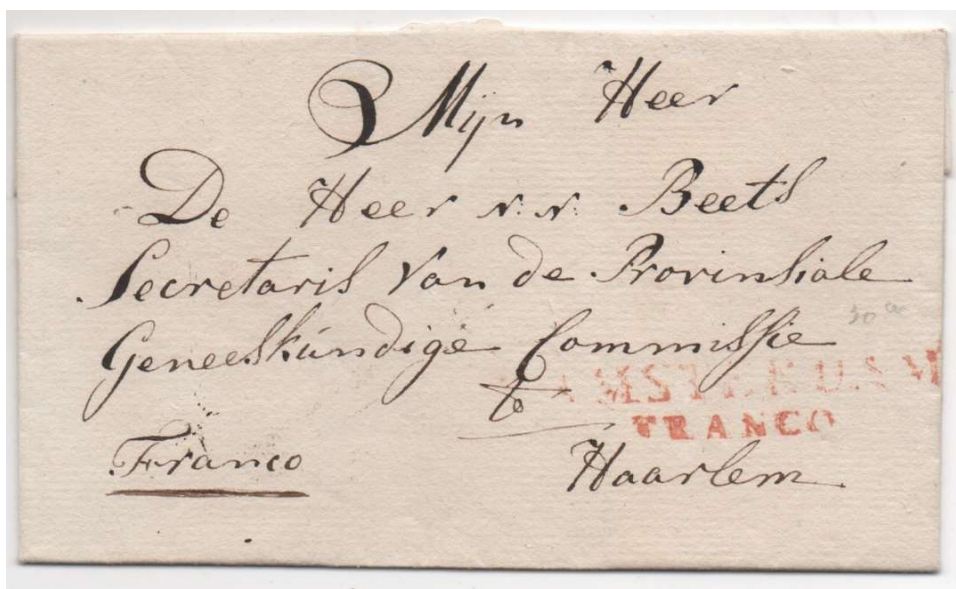
V24, a

Postmerk 19

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 19 Francostempel met de normale letter A, (A), vanaf 1815

Briefomslag van Amsterdam naar Haarlem.

Het 2e type van het 2 regelig stempel heeft de plaatsnaam boven staan in het stempel met aan de onderzijde franco met de normale A dus een normale rechte dwarsbalk in de letter A.

Er zijn 38 verschillende stempels bekend van 33 plaatsen. Van Amsterdam zijn er 4 bekend en van 's-Gravenhage 3 stuks. De verschillen betreffen de afmetingen van de stempels.

Hier een brief van Amsterdam naar Haarlem met de afmetingen 54x5, dit wil zeggen een breedte van 54mm en een hoogte van 5 mm.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K33A

Postmerk 19zk

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 20 Francostempel A, zonder kantoor naam (gekapt), vanaf 1829

Brief 9 juni 1836 van Dordrecht naar 's-Gravendeel.

Postmerk 19zk is weer iets bijzonders en even zoeken. Dit is het Franco stempel dat we voorheen kende als Postmerk 19 maar waar de kantoor naam van is weggehaald. Het hier ontstane Franco stempel wordt dan altijd gekombineerd met het dagtekenstempel als combinatie postmerk 15+19 (en hier dus met 19zk) Het weghalen van de kantoor naam bij postmerk 19 noemt men "gekapt" Na het kappen spreken we van postmerk 19zk (zk staat hier voor "zonder kantoor naam").

Deze brief komt van Zwaluwe.

Van postmerk 19zk kennen we slechts 4 plaatsen waar dit postmerk in gebruik was. Van de betreffende kantoren zijn de afmetingen van het overgebleven stempel Franco:

Dordrecht 33x6 mm,
's-Gravenhage 36x5 mm,
Delft 25 1/2x5 mm,
Hoorn 23 1/2x4 mm.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K32

V23

Postmerk 20

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 20 Francostempel met schrijffletters

Brief van 30 april 1830 van Winschoten naar Muntendam.

Het stempel Franco in schrijfschrift is rond 1828 verstrekt aan grenskantoren om gefrankeerde brieven van en naar het buitenland mee af te stempelen.

Dit stempel is echter ook veelvuldig gebruikt voor gefrankeerde binnenlandse correspondentie, echter altijd in combinatie met een passend vertrekstempel. van het Franco stempel zijn 7 typen bekend en elk behorend bij een grenskantoor.

De betreffende grenskantoren met hun bijbehorende afmeting van het woord Franco:

- Winschoten Franco met punt 33x12x5 in rood.
- Deventer Franco 33½x11½x4 in rood.
- Almelo Franco 32½x10½x4 in rood.
- Amsterdam (voor Hamburg overzee) Franco 32½x10½x4 in rood of blauw.
- Groningen Franco met punt 32½x10x4 in rood.
- Arnhem Franco 29x8x3½ in rood.
- Maastricht Franco 28x6½x4 in rood.
- Roermond Franco 18½x4x2 in zwart.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K31

Postmerk 20a*

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850*

Postmerk 20a* Francostempel, afwijkende modellen

Naast de postmerken 30Av en 30A is er nog een tweeregelig franco stempel.

Deze stempels hebben de bijzonderheid dat het woord Franco in schrijfletters zijn afgebeeld en de plaatsnaam in kapitaal letters.

We kennen deze stempels van de kantoren in Leijden, Nijmegen en Utrecht. Daarnaast is er het stempel van Purmerend waarbij zowel de plaatsnaam alsmede het woord Franco in schrijfletters zijn afgebeeld.

De stempels zijn in 1814 in gebruik genomen en in gebruik geweest tot 1829. Er zijn geen stempels bekend met een "k" in het woord Franco.

Brief van 7 september van Leiden naar Schiedam.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K33

V27, a, b, c

Postmerk 21

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 21 Francostempel met hoofdletters, nieuw, zonder kantoor naam, na 1850
(look hulpkantoren)

Briefkaart van 9 april 1880 van Valkenburg naar Dordrecht

Het stempel franco is ook geplaatst de trein tussen Valkenburg en Maastricht. Eveneens werd er het open takje stempel Maastricht geplaatst.

De reden van invoering van het stempel Franco lag hem in het feit dat vele passe-kantoren (dit zijn de kantoren waar correspondentie ter verdere expeditie werd verzonden) de gewoonte had aangenomen om de brieven van kruisstrepen te voorzien.
Bij circulaire 242 van 13 september 1831 werd voorgeschreven het aanbrengen van kruisstrepen na te laten

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K54

V28

Postmerk 21a*

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Franco verzonden 1813-1850

Postmerk 21a* Franco/rondstempel, Amsterdam, 1833-1839

Dit stempel is het eerste dagtekenstempel voor gefranceerde brieven. Het stempel is in 1843 in gebruik genomen alleen te Amsterdam. De combinatie van dagtekenstempel en franco zijn de de oudste proefstempels. De stempeling is altijd in blauw. Het was een proefstempel en we kennen 3 uitvoeringen.

Brief 10 oktober van Amsterdam naar 's-Gravenhage met stempel type A.

Type A. Het woord "franco" ruim gevat in worstvormige lijst met ronde zijkanten en bloem als ornament.

Type B. Het woord "franco" met grotere letters nauw gevat in lijst met rechte zijden en zeven stipjes als ornament.

Type C. Het woord "franco" met kleinere letters en daardoor ruimer in lijst gevat met rechte zijden en kleiner motief. Dag en maand zijn lager

Brief 24 december van Amsterdam naar Den Helder met stempel type C.

Periode 3 Koninkrijk verenigde Nederlanden 1815/1830 waaronder Belgische bezetting 1830/1839

K24

V249

Postmerk 12v

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850, waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Afgeschreven 1813-1850

Postmerk 12v Departementstempel Déboursé, vervolggebruik na 1813

Van de stempel Déboursé (afgeschreven) zijn 5 variaties bekend. Van postmerk 12a zijn de specifieke kenmerken dat het een 2 regelig stempel is met de kantoor naam aan de onderzijde staat en bovenaan staat DÉB gevolgd door een punt en dan het departementnummer. Totaal zijn van dit type 43 plaatsen bekend waar dit stempel in gebruik is geweest. Wel is er verschil in het gebruik van de stempelinkt welke of zwart of rood is, en in enkele plaatsen is zowel rood als zwart gebruikt. Het stempel werd altijd op de achterzijde van de brief geplaatst. Het stempel is in de Franse periode naar de kantoren verzonden en bleven in gebruik na 1813, toen Frankrijk hier niet meer regeerde. Het stempel was in gebruik bij brieven met oninbare port wegens weigering, Vertrek naar verkeerd postkantoor verzonden en ten onrechte niet gefrankeerd. Het stempel van Gorcum is nog zeer lang (tot 1842) in gebruik geweest

Voorzijde brief 1 april 1823 van
's-Gravenhage naar Utrecht

Op achterzijde stempel DÉB.119 LA BRIELLE PEP1-10070-08v met aantekening 7 april 1823 + stempel DÉB 119 VLAARDINGEN zonder datum PEP1-(10600-06) gebruiksperiode volgens PEP onbekend.

B1. Postale merken van primaire kantoren, Postkantoren. Periode 3, Onafhankelijk Nederland 1813-1830

K34

V252

Postmerk 22a

Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850, waarbij Belgische bezetting 1830-1839, Afgeschreven 1813-1850

Postmerk 22a Stempel Déboursé, 2 regels, met kantoor naam onder

Van de stempel Déboursé (afgeschreven) zijn 5 variaties bekend.

Van postmerk 22a zijn de specifieke kenmerken dat het een 2 regelig stempel is met de kantoor naam aan de onderzijde staat en dat de eerste e van déboursé een accent heeft.

Totaal zijn van dit type stempel 18 kantoren bekend waar dit type stempel in gebruik is geweest.

Wel is er verschil in het gebruik van de stempelinkt bekend welke of zwart of rood is, en op enkele kantoren is zowel rood als zwart gebruikt.

Van het stempel zijn diverse modellen (grootte) bekend.

Het stempel werd altijd op de achterzijde van de brief geplaatst welke in 1836 naar de kantoren is verzonden.

Brief 28 juli 1821 van Epernay (F) naar 's-Gravenhage.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K34a

V

Postmerk 22b

*Koninkrijk der Verenigde Nederlanden 1815-1830. Koninkrijk der Nederlanden 1830-1850,
waarbij Belgische bezetting 1830-1839. afgeschreven 1813-1850*

Postmerk 22b Stempel Deboursé, 2 regels, geen accent op eerste e

brief van Amsterdam naar 's-Gravenhage d.d. 25 mei 1827.

Van de stempel Déboursé (afgeschreven) zijn 5 variaties bekend.
Van postmerk 22a zijn de specifieke kenmerken dat het een 2 regelig stempel is met de kantoor naam aan de onderzijde staat en dat de eerste e van déboursé een accent heeft.
Totaal zijn van dit type 18 plaatsen bekend waar dit stempel in gebruik is geweest.
Wel is er verschil in het gebruik van de stempelinkt welke of zwart of rood is, en in enkele plaatsen is zowel rood als zwart gebruikt. van het stempel zijn diverse modellen (grootte) bekend.
Het stempel werd altijd op de achterzijde van de brief geplaatst.
Het stempel is in 1836 naar de kantoren verzonden.

. Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K43

V36

Postmerk 23

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 23 Datumstempel met schreefletters en gebogen jaartal

Het dagtekenstempel met schreefletters en gebogen jaartal wordt op 1 september 1850 aan 26 nieuwe kantoren uitgereikt.

Daarnaast ontvingen 13 bestaande kantoren eveneens dit nieuwe handstempel voor uitgaande en inkomende post.

De middellijn van het stempel bedraagt 25 of 26mm.

Afwijkende maat van 24mm is bekend van het stempel van Eindhoven

Er zijn verschillen in letters en cijfers voor dit stempel.

Briefomslag 19 november 1851 van Amersfoort naar Leersum.

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K44

V38

Postmerk 24

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 24 Datumstempel met schreefletters en recht jaartal

Briefomslag 23 januari 1853 van Leiden naar Schiedam.

Het datumstempel met schreefletters en recht jaartal werd op 3 september 1851 als eertse in Utrecht gebruikt en is pas in 1852 meer algemeen ingevoerd.

Het stempel werd uitgereikt aan totaal 38 kantoren.

De midellijn van het stempel 24, 25 of 26 mm.

Er komen verschillen voor in de gebruikte letters en cijfers.

Alhoewel de PEP er geen melding van maakt zou volgens de Vellinga van dit stempel van Monnikendam twee uitvoeringen bekend zijn namelijk een met Monninckendam en een met Monnikendam.

K45

V40

Postmerk 25

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 25 Datumstempel met schreefloze letters en recht jaartal

In 1854 werd dit stempel ingevoerd. De middellijn bedroeg eerst 25 of 26 mm, later werd dit 24mm. Voor de stempel van Hoorn is 23mm bekend en voor Winterswijk is de middellijn 27mm. In eerste instantie werden grootte en later kleine letters en cijfers gebruikt. Verschillen in grootte van de stempels en de karakters van eenzelfde kantoor kunnen voorkomen. Dit dagtekenstempel met groteske letters (schreefloos) is uitgereikt aan 122 kantoren.

Van Bolsward zijn het stempel Bolsward als ook Bolswaard bekend. Naast de 122 genoemde kantoren werd er ook voor Kamp bij Millingen tijdens zijn gebruikperiode in 1860, 1861, 1862 en 1864 dit stempel beschikbaar gesteld voor het kantoor op het kamp. Verder is er voor de zomerseizoenen van 1864 tot en met 1870 dit stempel uitgereikt aan het kantoor van Scheveningen. Van Oosterhout is bekend dat het stempel naar het schijnt snel na uitreiking is zoek geraakt. Wel is bekend dat de jaarkarakters van dit stempel er zijn gebruikt in combinatie met stempel postmerk 24 (Datumstempel met schreefletters en recht jaartal). Van Amsterdam is laat gebruik bekend. De oorzaak ligt in het afschaffen van de franco dagtekenstempels volgens circulaire 966 van 13 januari 1876. Gebruik moest worden gemaakt van de gewone dagtekenstempels (tweeletterstempel en vanaf 1877 kleinrondstempel). Onbruikbare stempels moesten worden opgezonden en goede konden in gebruik blijven zoals hier de datumstempel met schreefloze letters en recht jaartal.

Brief 18 mei 1859 van Veghel naar 's-Hertogenbosch.

K47

V42

Postmerk 26

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 26 Datumstempel eerste stempel met uur aanduiding

Totaal 31 kantoren kregen in 1860 dit stempel welke in meerdere uitvoeringen bestond en welke met rode stempelinkt werd aangebracht als vertrek en aankomststempel.

De uuraanduidingen waren in drieën verdeeld.

Hiervan was de middag "12-5" voor alle kantoren gelijk, de ochtend en avonduren waren uiteenlopend.

De stempels waren standaard 24 of 25 mm, maar van 's-Gravenhage zijn ook diameters van 24 en 22mm bekend alsmede afdrukken in blauw.

Van Rotterdam zijn zwartte afdrukken bekend.

Ook vermeldenswaardig is dat van Zutphen er afdrukken op zegel bekend zijn.

Van Assen zijn voor de middag 2 uuraanduidingen bekend, nml "8-12" en "5-12".

Op deze brief van Haarlem naar Leeuwarden zijn in het stempel afwijkende maandletters gebruikt. Probleem bij het gebruik van deze stempel waren de losse cijfers welke dagelijks moesten worden gewisseld voor de juiste datering. vaak werden deze te laag of te hoog geplaatst waardoor het stempel niet goed of slecht het papier raakte. Mogelijk zijn in Haarlem op enig moment de cijfers van maand oktober (10) kwijt geraakt en heeft men de cijfers van een oude stempel (postmerk 16 cq K42 datumstempel met maand in cijfers) gebruikt.

K48, 49, 49a

V45

Postmerk 27a*

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 27a* Datumstempel proef, kleinere modellen 1864

In 1864 zijn er proeven genomen met kleinere stempels. Van de proefstempels kennen we 3 modellen met een middellijn van 20 mm.

Deze proefstempels hebben waarschijnlijk niet voldaan want in 1865 krijgen een aantal kantoren stempels met een middellijn van 22mm.

Deze afmeting heeft blijkbaar voldaan want in 1866 worden dagtekenstempel en franco-dagtekenstempels geleverd met overwegend die middellijn.

Als eerste proefstempel kwam het klein model dagtekenstempel (K48) welke verzonden is op 2 september 1864 naar Heerlen, Hellevoetsluis, Heerlen en Maastricht.

Het tweede proefstempel werd het kleine model uurstempel (K49) welke op 22 oktober 1864 werd verstrekt aan de kantoren 's-Gravenhage (geen 20 mm maar rond 21 mm).

Gelijktijdig worden verstrekt in rond 20mm de kantoren Maastricht en Zwolle.

Als laatste kleine proefstempel krijgt 's-Gravenhage nog een uurstempel (K49a) in 1866 met 4 in plaats van 3 tijdvakken te weten 7-12, 12-5, 5-9 en 9-11.

Voor enkele verzamelaars zijn de uurstempels hun specialisatie.

Brief 16 april 1867 van Ommen naar Utrecht.

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K51,52, 53

Postmerk 27b*

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 27b* 1-Letter en 2-Letterstempel, proefmodellen, 1865-1866

Vouwbrief 30 januari 1867 van Rotterdam naar Leiden.

Dit postmerk omvat 3 stuks proefstempels van slechts enkele kantoren welke in de Korteweg een duidelijk overzicht kent.

Het eerste proefstempel (K51) uit 1851 gebruikt te 's-Gravenhage was een dubbelringstempel met onder in de ring een uurindeling 7-12. 12-5 of 5-9 en met in de binnencirkel de datum.

Het tweede proefstempel (K52) is een eenletterstempel met 3-uurindeling met de toevoeging van M of Aen in gebruik geweest in 1866 in Assen, Den Helder, 's-Hertogenbosch en Utrecht.

Het derde proefstempel (K53) is het eerste 2 letterstempel met uurverdeling 12M-8M, 8M-12M, 4A-8A en 8A-12M. We herkennen dit stempel om de kleine letters in de uurkarakters. Dit stempel is van 1866 tot 1867 in gebruik geweest in Amsterdam en Rotterdam

K51

K52

K53

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K50

V47

Postmerk 28/34zf

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 28/34zf Takjesstempel en Pseudo-Takjesstempel (franco deel eraf geschroefd)

Enveloppe 29 januari 1868 van Vlissingen naar Bergen op Zoom.

Het dagtekenstempel met takje was een proefstempel van 22mm en het was het eerste stempel waarbij losse karakters in de middelcirkel werden geplaatst. Het stempel is in mei 1865 in gebruik gegeven aan enkele kantoren welke geen uurstempel hadden ontvangen alsmede om de in 1865, 1866 en 1867 opgerichte kantoren er mee te voorzien. ook werd op 26 augustus dit stempel uitgereikt aan het tijdelijke kantoor Kamp bij de Bildt en het in 1872 opgerichte kantoor Sliedrecht. In totaal hebben 51 kantoren dit stempel ontvangen. Daarnaast is het stempel uitgereikt voor gebruik op 18 spoorwegtrajekten alsmede de bootverbinding tussen Rotterdam en Hellevoetsluis. Het Pseudo-Takjestempel (franco deel eraf geschroefd) moet ik nog besturen om er zeker van te zijn dat ze niet automatisch in beide lijsten staan in de Korteweg.

Het Takjestempel van Bergen op Zoom hier op de achterkant van de enveloppe is niet afgeleid van het Francotakjestempel en is dus postmerk 28.

Was het een stempel geweest waarvan het Francodeel er af was geschroefd dan spreken we van postmerk 34zf (ZF omdat deze dan zonder franco was).

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K53a, 53b

Postmerk 29

ongefrankeerd 1850-1871

Postmerk 29 de 2-Letterstempel

Enveloppe 29 september 1889 van Breda naar 'sHertogenbosch.

<< Eerste Tweeletterstempel
zie postmerk 27b (blz 67).

Normale Tweeletterstempel >>

Van de Tweeletterstempel kennen we 2 uitvoeringen. In 1866 werd de eerste Tweeletterstempel vertrekt. Dit is een stempel met een uurverdeling waaraan men kon aflezen in welke periode van de dag de brief bij het postkantoor in behandeling werd genomen. De uurverdeling welke werden gebruikt waren : 12M-8M, 8M.12M, 12M-4A, 4A-8A EN 8A, 12M.

Het specifieke aan de eerste Tweeletterstempel zijn de kleine letters M en A in de uurkarakters (zie postmerk 27b). Dit stempel werd gebruikt voor het ontwaarden van postzegels op drukwerk. Deze stempels in gebruik te Amsterdam tot februari 1867 en te Rotterdam tot mei 1867 werden met rood gestempeld.

Het normale Tweeletterstempel (met grote letters M en A in de uurkarakters) is ook in november 1866 in gebruik genomen bij uiteindelijk in 174 kantoren.

De gebruikte stempelinkt was rood maar veelal is paarse inkt gebruikt vanwege de ondeugdelijke rode inkt. Vanaf 15 december 1869 werd zwarte stempelinkt voorgeschreven.

De laatste 5 kantoren ontvingen dit stempel in 1878.

Ook is dit stempel in 1875 verstrekt aan Utrecht-Station en Zwolle-Station en de tijdelijke kantoren Kamp Wies:Veld in 1872 en Kamp bij Millingen in 1873. In de periode 1872/1876 is het ook vertrekt aan de bijkantoren Amsterd:Amstel, Amst:-Haatl:Dijk, Amst:-Spiegelstr., Apeldoorn-Loo, "s-Gravenhage :(Parkstr:) en Schevening:Badh:.

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K55

Postmerk 30

Franco verzonden 1838-1871

Postmerk 30 Halfrond-francostempel, type A, met schreefletters, zonder jaartal

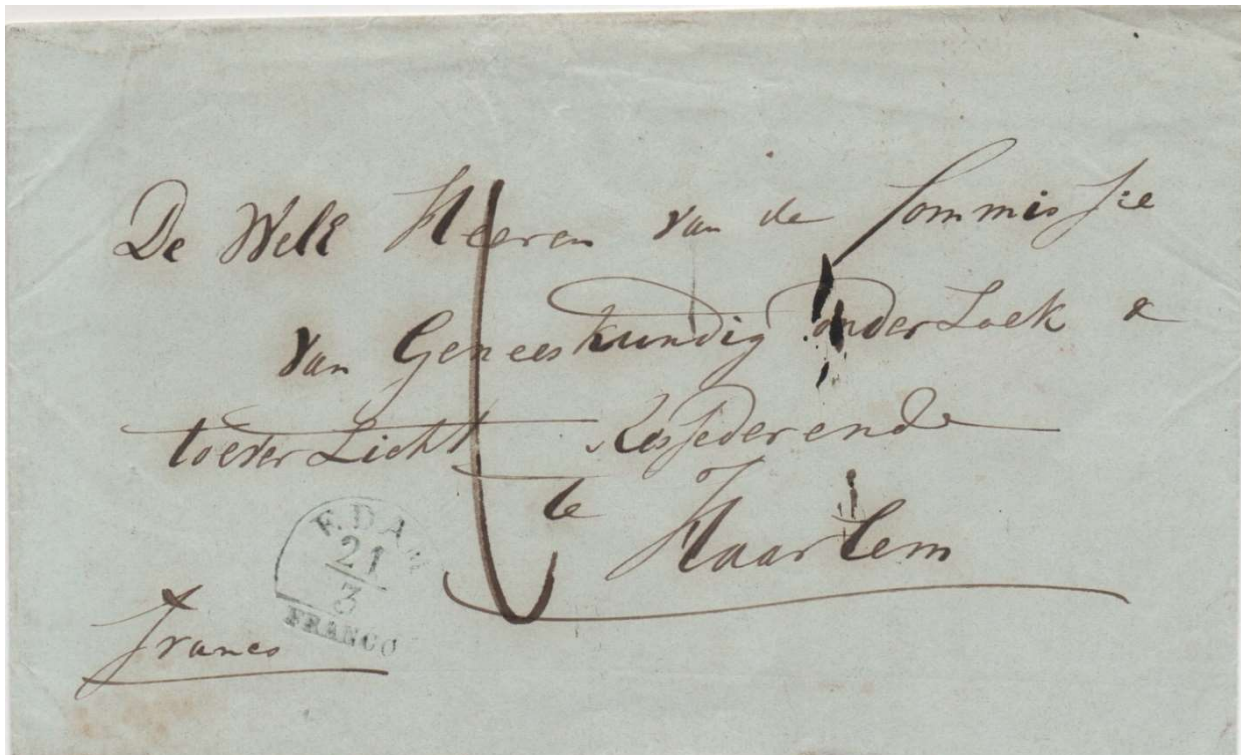
Het gebruik van het halfrondstempel type A met schreefletters en zonder jaartal is bekend van 94 kantoren.

Het stempel is algemeen ingevoerd in 1844 echter van 's-Gravenhage en Leiden zijn afdrukken bekend uit 1838 en van Haarlem uit 1839.

De voorgeschreven kleur was standaard blauw en voor brieven naar het buitenland (indien geen postzegels werd gebruikt) maar ook voor drukwerk in zwart.

Na 1852 werd de voorgeschreven kleur zwart voor het gebruik van dit stempel.

Brief van Edam naar Haarlem ontwaard op 21 maart in of na 1852 (stempel zwart).

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K 56

Postmerk 31

Franco verzonden 1838-1871

Postmerk 31 Halfrond-francostempel, type B, met schreefletters, met jaartal

Brief 15 december 1851 van Weesp naar 's-Gravenhage.

Het Franco Halfrond met schreefletters en met jaartal zijn beschikbaar gesteld aan de kantoren vanaf 1 september 1850.
Gestempeld moest worden met blauw tot 1 januari 1852 en daarna moest met zwart worden gestempeld voor gefrankeerde buitenlandse brieven zonder zegel en voor binnenlandse brieven met zegel.
Ook zwart stempelen voor drukwerk zonder zegel en zeer zelden op drukwerkzegels na 1 januari 1869. Enkele kantoren bleven na 1 januari 1852 met blauwe inkt stempelen.
In totaal is dit stempel verstrekt aan 64 kantoren waarvan 25 nieuwe kantoren.
Later is dit stempel in 1853 ook verstrekt aan het hulpkantoor Kamp bij Zeist welke zijn stempels met rode inkt plaatste op de brieven.

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K57

Postmerk 32

Franco verzonden 1838-1871

Postmerk 32 Halfrond-francostempel, type C, met schreefloze letters, met jaartal

Het Halfrondstempel type C schreefloze letters en vermeld ook het jaartal.

Het type C is het meest voorkomende halfrondstempel en is als Franco stempel in gebruik geweest in ruim 120 kantoren.

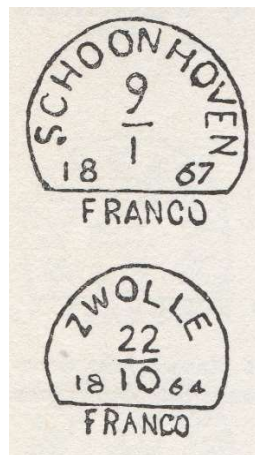
Ook is dit halfrondstempel gebruikt geweest bij spoorwegexpedietiekantoren.

Dit zijn de bekende stempels H.Spoorweg, N.R.Spoorweg en Exp:Moerdijk.

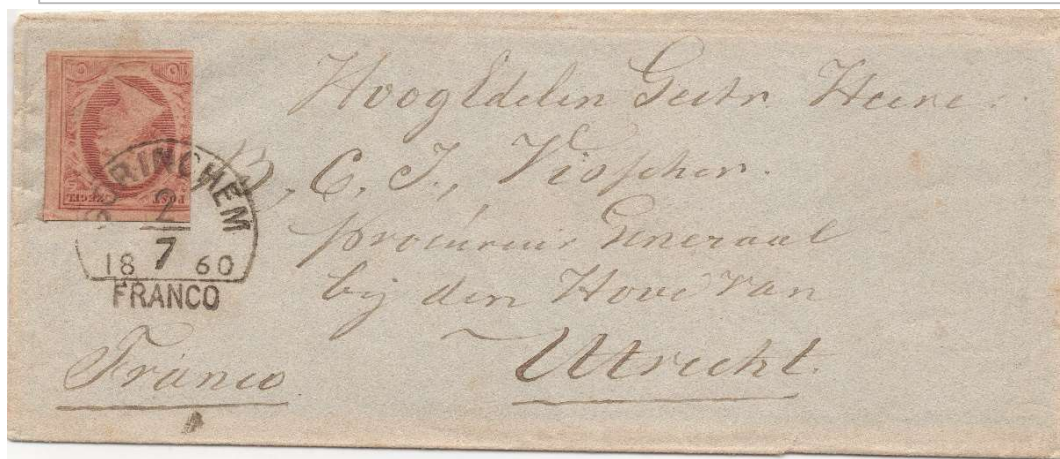
Van Zwolle is bekend dat het stempel in 1864 is vervangen door een kleiner model en dat in 1867 dat stempel weer is vervangen door het Franco takje stempel.

De voorgeschreven kleur voor het stempel is zwart, er zijn echter rode, blauwe en groene afdrucken bekend van enkele kantoren.

Hier rechts afgebeeld het halfrondstempel type C afgebeeld als standaard en het kleinere model van Zwolle.

Enveloppe met NVPH 2 ontwaard op 2 juni 1860 van Gorinchem naar Utrecht.

De zegel NVPH 2 komt van plaat V op positie 98.

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K58

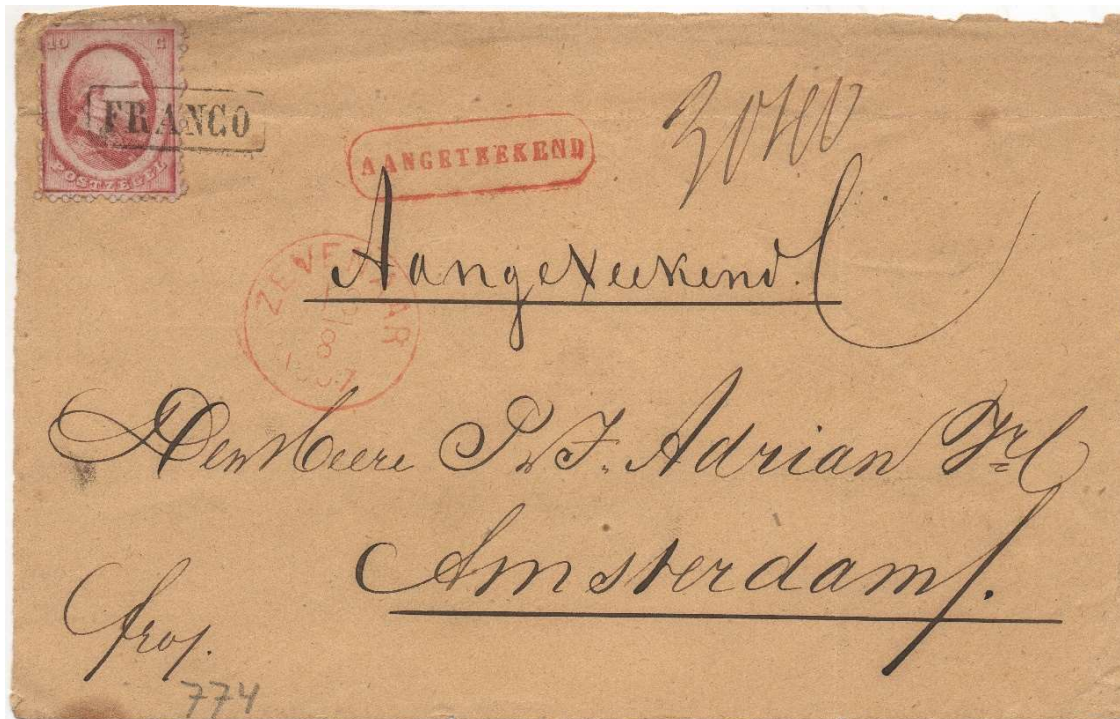
V43, 43a, 43b

Postmerk 33

Franco verzonden 1838-1871

Postmerk 33 Franco-kader

Enveloppefrontje aangetekend 1 augustus 1867 van Zevenaar naar Amsterdam.

Het stempel Franco kader (ook wel Franco kastje genoemd) kennen we een diverse uitvoeringen, allen met minimale verschillen. Gaf Vellinga nog 3 verschillende typen (V43, V43a, V43b).

In de Korteweg worden al 11 verschillen van het (K58) Franco kader getoond.

In de PEP worden allen onder een noemer gezet nml Postmerk 33.

Hier rechts het overzicht dat Korteweg geeft van de verschillende Franco kader stempels. Op zich een mogelijkheid om je in te verdiepen en nog verder uit te pluizen. Een tentoonstellingskader hierover zou een uitdaging zijn voor de stempelverzamelaar.

FRANCO	58	Arnh.-Oldenz.
FRANCO		Gouda
FRANCO		Enschede
FRANCO		Arnhem
FRANCO		Utrecht
FRANCO		Amsterdam
FRANCO		Bommel
FRANCO		Dokkum
FRANCO		Alphen
FRANCO		Beverwijk
FRANCO		Schoonhoven

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K59

Postmerk 34

Franco verzonden 1838-1871

Postmerk 34 Franco-Takje stempel

Brief 13 april 1874 van Rotterdam naar Kralingen

Vanaf 1866 worden geleidelijk aan diverse kantoren het zogenaamde Franco-Takje stempel uitgereikt. Uiteindelijk hebben 176 kantoren het stempel ontvangen. Het stempel was bedoeld om drukwerken af te stempelen. Hiervoor moest men het porto zoals gewoon bij het aanbieden van de post contant te voldoen. Toen de krantzegels per 1 januari 1869 kwamen bleef de regeling van kracht dwz men gaf het drukwerk af en de zegels werden door de ambtenaren geplakt. Vanaf 1 mei 1877 moest de afzender de zegels zelf plakken.

Het gebruik voor alleen drukwerken is bekend voor 1 januari 1869 van 66 kantoren. Omdat vanaf dat moment er vele nieuwe postkantoren werden opgericht en welke dit stempel ook ontvingen en dit stempel gebruikte voor voorvernietiging. In 1876 wordt het stempel afgeschaft en vervangen door het tweeletterstempel.

Naast het Franco-Takje stempel voor kantoren kennen we deze ook als spoorwegstempel. Het stempel komt er dan voor de lijnen:

Amsterd.-Emm. , Arnh.-Oldenz. , Exp.Moerdijk , Moerd. -
Antw. en Rotterd.-Antw.

De afdrukken van dit spoorwegstempels zijn alleen bekend op zegel.

Periode 4, 1850-1871 en eventueel erna

K60

Postmerk 35

Franco verzonden 1838-1871

Postmerk 35 Franco Punt- of Nummerstempel

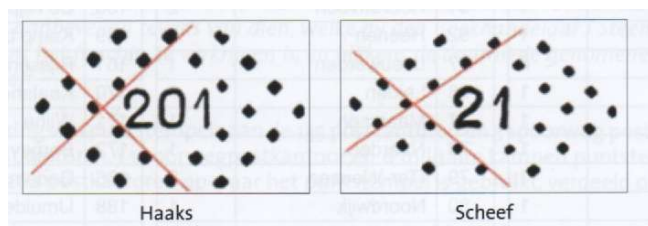
Briefomslag van 30 maart 1873 van Veghel naar 's-Hertogenbosch.

In de circulaire 747 van 16 maart 1869 wordt de nummerstempel aangekondigd. Op 1 april 1869 wordt dit vernietegingsstempel in gebruik genomen ter vervanging van het franco stempel. Het stempel wordt ingevoerd naar het Belgische voorbeeld namelijk een nummer omgeven door punten in een zeskantige vorm. Het zeskant werd gevormd door zeven rijen punten, namelijk door 3 rijen boven en 3 rijen onder het nummer met achtereenvolgens 3, 4 en 4 aan bovenzijde en 4, 4 en 3 punte aan de onderzijde van het nummer, terwijl links en rechts van het nummer 2 punten kwamen dus in totaal 26 punten. De stempels 1 t/m 9 kregen ter aanvulling van de open ruimte links en rechts van het nummer nog een extra punt.

In eerste instantie worden zij ingeveierd in 135 postkantoren en in 3 spoorwegkantoren. De 3 belangrijkste redenen voor invoering van het stempel zijn het vergemakkelijken om kantoor van vertrek te bepalen, voorkoming dat een zegel hergebruikt kan worden en het achterlaten van een indruk in de gestempelde zegel. Op 1 mei 1869 kreeg het nieuwe postkantoor van Oisterwijk stempel 151. De nummers 152 t/m 257 werden achtereenvolgens aan nieuwe opgerichte kantoren verstrekt. De stempels 139 t/m 150 zijn tussen 1891 en 1893 uitgegeven, waarna in de laatste jaren nog de stempels 258 en 259 zijn vertrekt.

Alle nu bekende specifieke kennis over het puntstempel is vergaard door H. Jans en vastgelegd in zijn boek "Nederlandse puntstempels, 1 april 1869-14 juni 1893".

Er zijn twee typen puntstempels bekend. Het gaat hierbij om de onderlinge hoek van de punten. We noemen deze de haakse en scheef geplaatste punten. In totaal zijn in 139 plaatsen de scheve type puntstempels in gebruik geweest. Van in totaal 23 plaatsen is bekend dat hier zowel de haakse als de scheve puntstempel is bekend.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K41

V32

Postmerk 40

1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

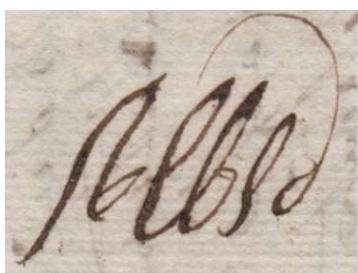
Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

Postmerk 40 Geschreven (verkorte) naam

Van de Distributiekantoren in de Franse tijd zijn er vele die zijn geplaatst op brieven in de vorm van de geschreven plaatsnaam of een afkorting hiervan.

Een opsomming van de 65 plaatsen zou te ver voeren. Ook zijn er plaatsen waar meerdere geschreven namen of afkortingen van bekend zijn hetgeen mogelijk een wisseling van de bode zou kunnen zijn.

Ook zijn er plaatsen waarvan een geschreven postmerk is gebruikt en in een andere periode een stempel in gebruik is geweest.

Bekend van distributiekantoor Alblusserdam van 1815 tot 1838 is dit geschreven postmerk ALBLSD .

Ook is in Alblusserdam een naamstempel in gebruik geweest welke veel weg heeft van een Massonstempel. Dit stempel is in gebruik geweest in de periode 1838-1850. Zie hieronder dit stempel.

Brief van 17 december 1832 van Alblusserdam naar Delft.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K41

V32

Postmerk 41

1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

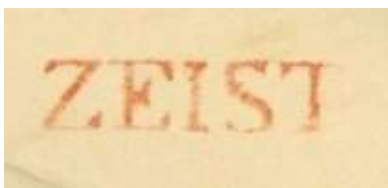
Postmerk 41 Naamstempel

Brief 1841 van Zeist naar 's-Gravenhage.

Postmerk 41 behoort tot de stempels van Distributiekantoren welke enkele uitvoeringen kent. Bij dit postmerk betreft het naamstempels van het Distributiekantoor Zeist. Naast naamstempels kennen we de geschreven (verkorte) naam, de enkelringstempel, de dubbelringstempel, de ovaalstempel en het Quarterstempel.

Naast het naamstempel van Zeist kennen we ook Aalten, Alblasserdam, Amerongen, Apeldoorn, Appingedam (2 x), Barneveld, Beerta, Blokzijl (2x), Delden, Dieren, Doorn, Driebergen, Druneh, Eck en Wiel, Elburg, Goor, grijskerk, Gulpen, Hengelo, Hilversum, Hoogezand, Irnsum, Keppel, Lisse Loenen, Maarsen, Middelharnis, Nijkerk, Oldensaal, Olst, Ommen, Onderdendam, Oosterhout, Oudetonge, Rhenen, Ruurlo, Sas van Gend, Schagerbrug, Sluis, Smilde, Soesterberg, Sommelsdijk (2x), Stad aan 't Haringvliet, S(teenwijk) Heereveen, Steenwijk, Terschelling, Texel (in 5 diverse uitvoeringen), Uithuizen (2x), Varseveld, Voorschoten, Waddingsveen, Weesp, W(oltega) Heereveen, Ijsselstein (2x), Zeist, Zevenbergen, Zuidbroek, en Zwammerdam.

het naamstempel van Distributiekantoor Zeist.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K41

Postmerk 42

1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

Postmerk 42 Enkelring stempel

Van de Distributiekantoren in de Franse tijd zijn 16 enkelringstempels bekend.

Deze zijn : Beesterzwaag, Culenborg, Dieverbrug, Hillegom, Hilversum, Hoogeveen, Horst, Nykerk, Oudewater, Oyen, Steenwijk, Terschelling (groot en klein), Weert, Wijk bij Duurstede en Zwartsluis.

Een bijzonderheid hierbij is Oyen waarbij de ring bestaat uit pareltjes.

Steenwijk was vanaf 1807 een bijkantoor van Zwolle en vanaf 1826 een entrepot.

Het Distributiekantoorstempel van Steenwijk is in zwart gebruikt in de periode 1837-1844 en in rood in de periode 1845-1850.

Briefomslag 29 juni 1846 van Steenwijk naar Keulen.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K41

Postmerk 43

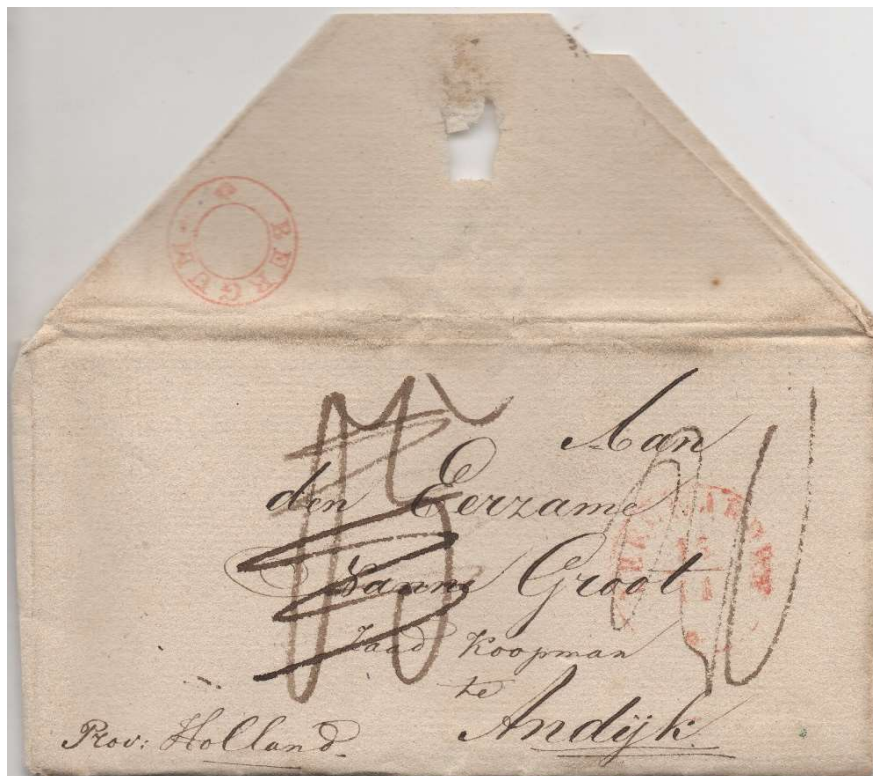
1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

Postmerk 43 Dubbelring stempel

Van de Distributiekantoren zijn ook enkele plaatsen bekend als dubbelringstempel. Zo zijn deze bekend van Bergum (in 2 uitvoeringen), Hardenberg, Harmelen, Klundert, Koevorden, Montfoort, Veenendaal en Ysselstein (in 2 uitvoeringen). Het stempel van Bergum was bij Korteweg nog niet bekend. Het Distributiekantoor van Bergum is opgericht op 1 januari 1848. De postbode van Bergum kon zijn post halen en brengen in Drachten maar ook in Hardegarijp (voor post richting Leeuwarden of Groningen). Er zijn ondanks het korte bestaan (1848 tot 1850) van het Distributiekantoor Bergum twee typen dubbelringstempels, zie hieronder hun afbeeldingen. Van het dubbelringstempel Bergum type 2 (met rozet) zijn slechts 2 brieven bekend.

Vouwbrief 14 november van Bergum via Leeuwarden naar Andijk.

Boven: Bergum type 1 met Lauwerkrans

Onder: Bergum type 2 met rozet

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K41

Postmerk 44

1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

Postmerk 44 Ovaalstempel

De distributiekantoren in de Franse tijd kende ook uitvoeringen in een ovaal omranding. Bekend zijn er 23 stuks te weten : Akkrum, Axel, Breukelen, Buitenpost, Dedemsvaart, Elst, Gorredijk, Hasselt, Herwijnen, Irnsum, Joure, Leidschendam, Makkum, Oudewater, Sassenheim (in 2 uitvoeringen, nml ook in versleten rand), Stolperbrug, Vierlingsbeek, Wormerveer, Wijhe, Wijk, IJzendijke en Zuidhorn.

Het hier gebruikte ovaalstempel van Sassenheim is nog niet versleten maar is helaas wel een zwakke afdruk.

Dit stempel is het oudst bekende stempel van Sassenheim en heel apart is dat deze werd geschreven met een griekse Y met een umlaut erboven.

Brief van 24 mei 1840 van Sassenheim naar Leiden.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K41

Postmerk 45

1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

Postmerk 45 Quarterstempel

Het Quarterstempel (plaatsnaam in rechthoekige omranding) van Groenlo is een distributiestempel.

Van Groenlo zijn 3 uitvoeringen van het Quarterstempel bekend waarvan de hier getoonde de kleinste uitvoering is

Er zijn niet zoveel Quarterstempels in gebruik geweest, bekend zijn de Bildt, Brouwershaven, Ede, Eemnes, Groenlo en Lisse.

Brief 8 januari 1880 van Groenlo via Zutphen naar Amsterdam.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K38a

Postmerk 46*

1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

Postmerk 48* Stempel SR Plattelandspost

Naar Frans voorbeeld werd in België in de periode 1835-1836 een systeem opgezet waarbij elke hoofdplaats van een gemeente een plattelandspost verbinding kreeg met het nationale postnet. Deze plattelandspost werd in Limburg tijdens de Belgische bezetting in 1836 ingevoerd. In Noord Limburg kwamen vanaf 1848 meerdere distributiekantoren erbij langs de route Venlo-Nijmegen.

Vanuit de nationale postkantoren werden looproutes opgezet voor de bodes van de plattelandspost opgezet.

Elke deelnemende plaats kreeg een brievenbus met als herkenningsteken (om op de brieven te plaatsen) een stempel met een of twee letters.

De bode had een stempelhuisje bij zich om op elke brief een stempel te plaatsen.

Na 1839 bleef in Limburg de dienst binnen de Nederlandse posten bestaan en vanaf 1841 werd ook vanuit Maastricht een route gelopen.

Routes (en aantallen) werden gelopen vanuit Maaseik (11), Roermond (25), Sittard (21), Tongeren (6), Vaals (7), Valkenburg (30), Venlo (19), Visé en Tongeren (7), Maastricht (23).

Het stempel SR werd geplaatst als de bestelling niet in het eigen arrondissement bleef en er dus extra port verschuldigd was.

Er zijn twee stempels SR namelijk de grote letters SR als op de brief hier afgebeeld en een kleiner stempel SR in een kastje met ronde hoeken.

Over het algemeen was het stempel met kastje in gebruik.

Briefomslag 29 april 1847 met het grote stempel SR (Service Rural) en de brievenbusstempel O van Elsloo naar Roermond.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K40, 40a

Postmerk 48*

1811-1850 Distributiekantoren, bijkantoren. 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 2 en 3, De Franse tijd en Nederland tot 1850

Postmerk 48* Stempel (brieven)busletter(s) plattelandspost Limburg

Naar Frans voorbeeld werd in België in de periode 1835-1836 een systeem opgezet waarbij elke hoofdplaats van een gemeente een plattelandspost verbinding kreeg met het nationale postnet.

Deze plattelandspost werd in Limburg tijdens de Belgische bezetting in 1836 ingevoerd. In Noord Limburg kwam vanaf 1848 meerdere distributiekantoren erbij langs de route Venlo-Nijmegen.

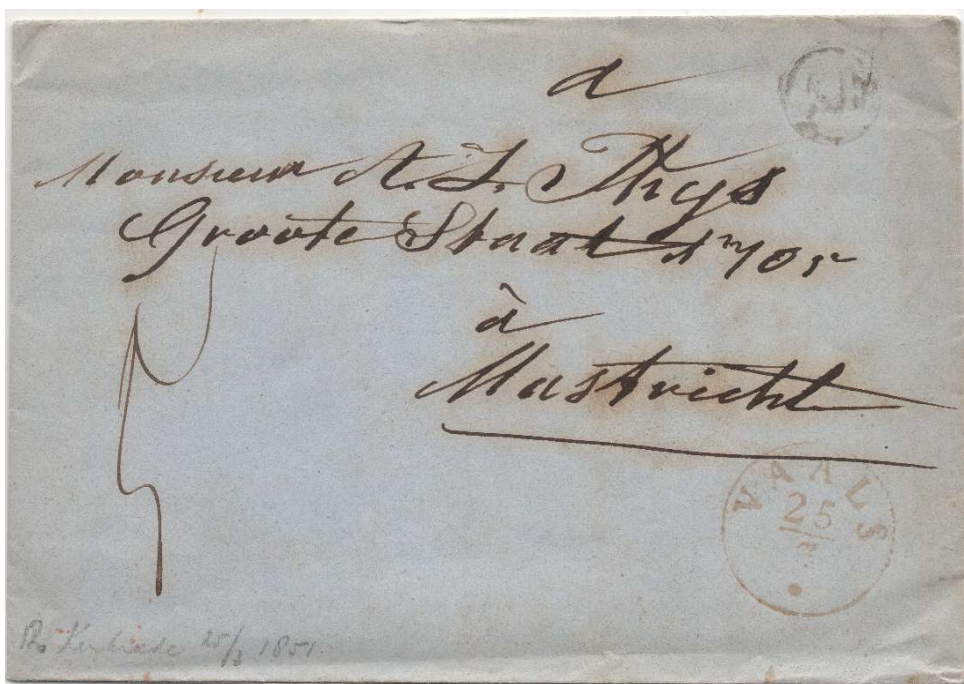
Vanuit de nationale postkantoren werden looproutes opgezet voor de bodes van de plattelandspost opgezet. Elke deelnemende plaats kreeg een brievenbus met als herkeningsteken . om op de brieven te plaatsen, een stempel met een of twee letters.

De bode had een stempelkussen bij zich om op elke brief een stempel te plaatsen.

Na 1839 bleef in Limburg de dienst binnen de Nederlandse postrijen bestaan en vanaf 1841 werd ook vanuit Maastricht een route gelopen.

Routes (en aantallen) werden gelopen vanuit Maaseik (11), Roermond (25), Sittard (21), Tongeren (6), Vaals (7), Valkenburg (30), Venlo (19), Vise en Tongeren (7), Maastricht (23).

Brief 24 maart 1857 met brievenbusstempel Z via Vaals naar Maastricht.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K61

Postmerk 49

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

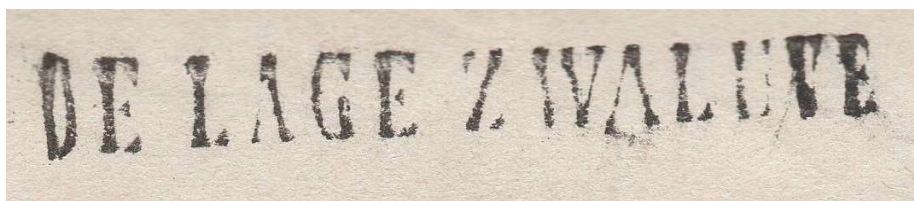
Postmerk 49 Naamstempel met schreefletters

Naamstempel Lage Zwaluwe niet vermeld in de PEP, maar hij is er wel degelijk.

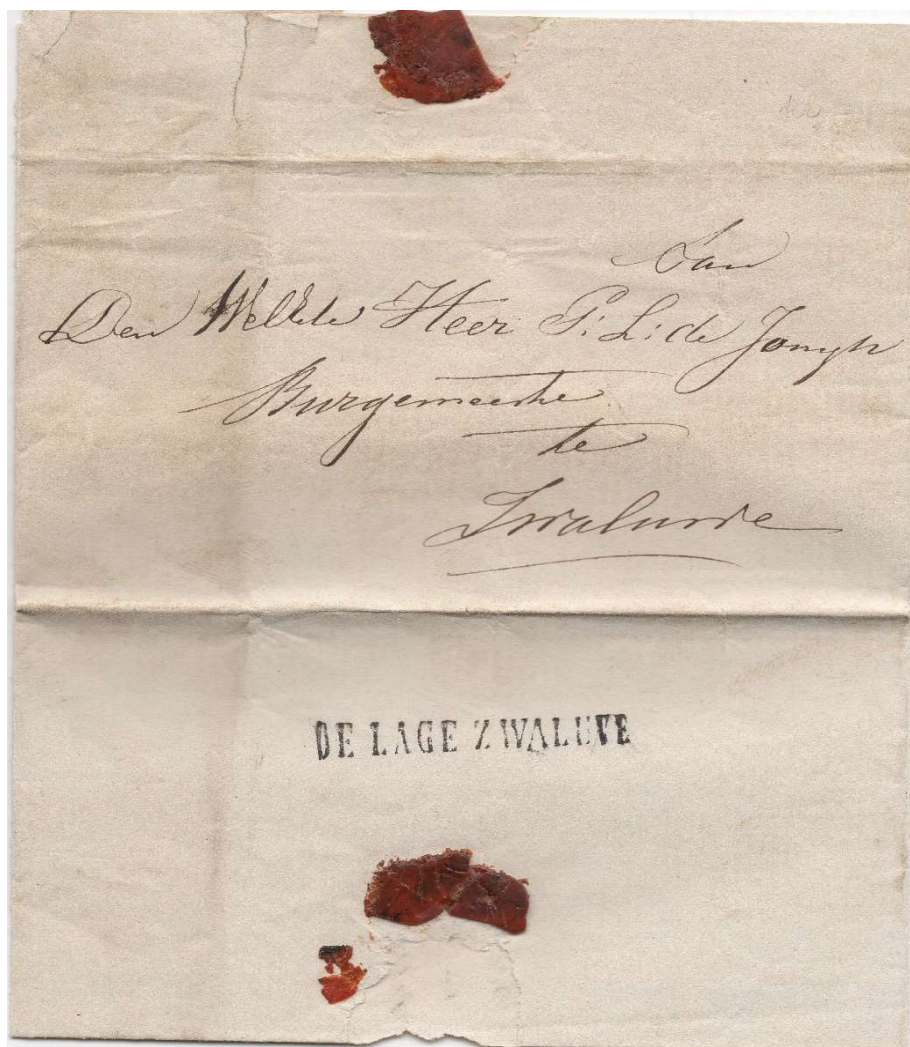
Wat wel opvallend is dat er niet staat Zwaluwe maar de laatste w is een v geworden wat wellicht een fout is van degene die het stempel heeft gemaakt.

Omdat het verzend en ontvangstkantoor een en dezelfde was en dus lokale post was staat er slechts een stempel op deze brief.

Korteweg kende deze stempel K61 wel maar dan als Lage Zwaluw, dus zonder e op het einde.

Brief met als vertrek/aankomststempel de naamstempel Lage Zwaluwe in schreefletters.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepotes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K41v

Postmerk 50a

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

Postmerk 50a naamstempel, vervolggebruik distributiestempel

Naamstempels van distributiekantoren zijn er enkele honderden in diverse uitvoeringen.

Dat kunnen geschreven zijn of geschreven afkortingen, naamstempels, enkelring stempels, dubelring stempels, ovaalstempels of Quarterstempels zoals bekend uit de Franse tijd als postmerk 40 tot en met 45.

Na 1950 komt er grotendeels een eind aan het gebruik van de distributiestempels en de enkele die nog in gebruik blijft vormen hier een apart postmerk 50a.

Kaart 5 augustus 1871 van Dieren naar Amsterdam.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K63, 64

Postmerk 51

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

Postmerk 51 Naamstempel schreefloze letters

Enveloppe 26 augustus 1887 van Heijthuisen via Baexem (en de IJzeren spoorweg) naar Weert en vandaar doorgezonden naar Neer.

Naamstempels met schreefloze letters zijn er van zowat alle plaatsen in Nederland met uitzondering van de echte grote plaatsen en allen met schreefloze letters in de letterhoogte van 3mm (bekend onder K64) verstrekt vanaf april 1866.

Wel opletten want er zijn van 8 plaatsen proefstempels bekend met afwijkende letterhoogten (ook bekend als K63). De proefstempels werden in rood geplaatst tot 1870 en daarna in zwart.

Proefstempels kennen we in letterhoogte van 3 1/2 mm stempels van Loosduinen en Mijnsheerenland.

In de letterhoogte 4mm kennen we Oosterbeek en Rozenberg.

Of in de letterhoogte van 4 1/2 mm de plaatsen Raamsdonk en Rijswijk.

Tenslotte in een letterhoogte van 5mm de plaatsen Zuidland en Zwartewaal.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepotes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K65, 65a

Postmerk 52

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

Postmerk 52 Gebroken ringstempel, schreefletters, gebogen of recht jaartal

Er zijn 3 typen gebroken ringstempels welke in 2 types kunnen worden opgesplits namelijk die met schreefletters of schreefloos.

Postmerk 52 zijn de gebroken ringstempels met schreefletters en die kennen we met recht jaartal of gebogen jaartal.

Met recht jaartal is alleen het stempel bekend van Amersfoort gebruikt in hulpkantoor aan de spoorlijn van Barneveld. De afdrukken hiervan kunnen zowel zwart als rood zijn.

Met gebogen jaartal zijn 9 postkantoorstempels bekend op 25 hulppostkantoren langs spoorlijnen.

Brief 19 januari 1852 van Sassenheim Alkemade.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepotes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K65b

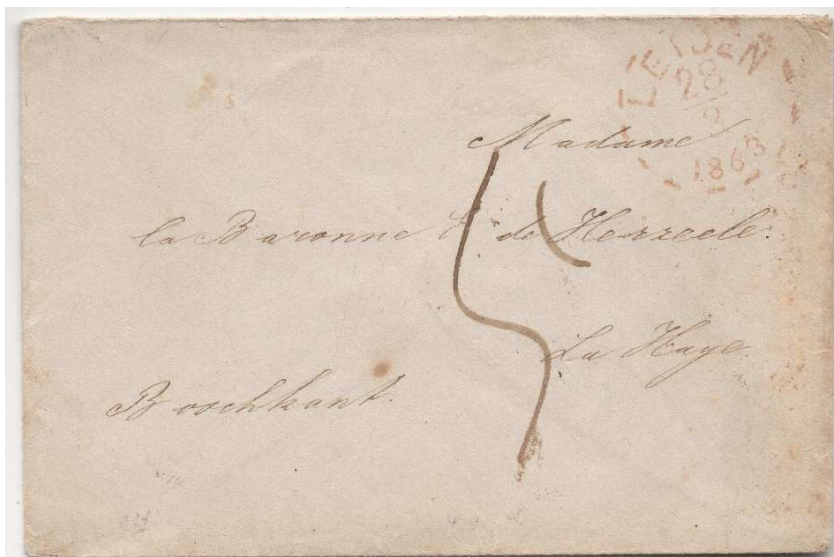
Postmerk 53

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

Postmerk 53 Gebroken ringstempel, schreefloze letters

Enveloppe van 28 maart 1863 van Noordwijk naar 's-Gravenhage

De brief met op de achterzijde als vertrekstempel de naamstempel Noordwijk in schreefletters en als ontvangststempel een datumstempel van 's-Gravenhage, Ook op de achterzijde het bestellersstempel in ovaal nummer D50. Typisch voor postmerk 53b dat dit stempel schreefloze letters heeft en alleen gebruikt is als hulpkantoor van Leiden in Hillegom, Noordwijk en Warmond. Ter vergelijk het gebroken ringstempel met schreefletters en gebogen jaartal is gebruikt voor 9 postkantoren te gebruiken in 25 hulpkantoren.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entropostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K66

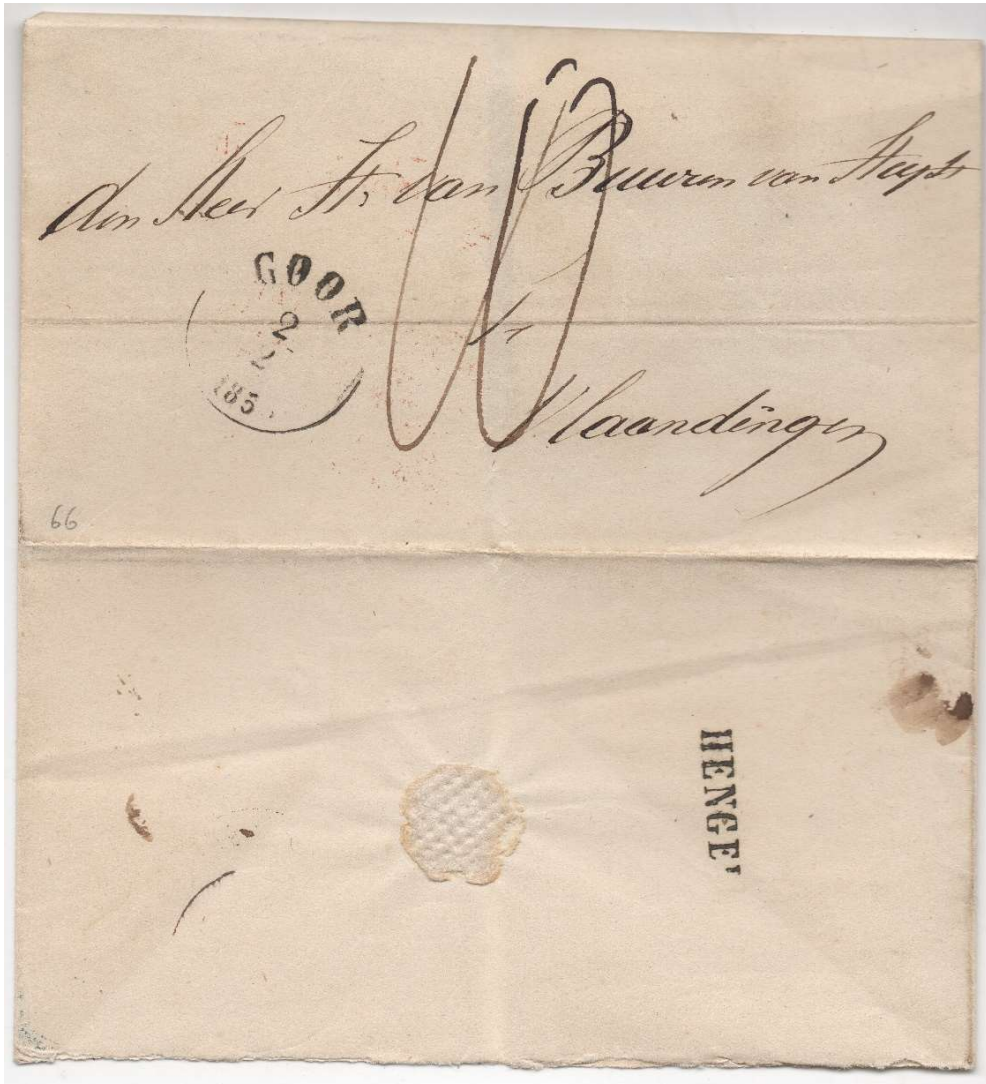
Postmerk 54

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

Postmerk 54 Halve-cirkelstempel met schreefletters en gebogen jaartal

Brief 2 februari 1896 van Hengelo naar Vlaardingen.

Van dit type halve cirkelstempel met schreefletters en gebogen jaartal is het gebruik bekend van Goor in Hengelo en Amersfoort in Renswoude.

Het gebruik van dit stempel in Goor is bekend tussen 1852-1856.

V66

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

Postmerk 56 Halve-cirkelstempel, schreefloze letters

Dat moet er in gelegen hebben dat de bodeloop vanuit Dirksland naar Oude Tonge de brief direct heeft overgedragen aan de bodeloop van Dirksland naar Middelharnis. Of ook mogelijk is dat de bodeloop vanuit Dirksland via Oude Tonge naar Middelharnis verliep.

In Middelharnis is de halve cirkelstempel van Oude Tonge geplaatst omdat Oude Tonge een bijkantoor van Dirksland is.

Het Halve cirkelstempel van Dirksland heeft schreefloze letters en een recht jaartal. Van dit type stempel zijn er van 21 plaatsen bekend en deze werden gebruikt in 39 plaatsen vanaf 1855.

Brief van 16 maart 1860 van Oude Tonge naar Kralingen..

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepotes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K67

Postmerk 57

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

Postmerk 57 Open-Takje-stempel met de naam van het postkantoor

Rouwbrief 10 juli 1870 van Warmond naar Amsterdam voorzien van open takje stempel Leiden.

Op de brief als vertrekstempel het naamstempel Warmond schreefloos postmerk 51, hier geplaatst in zwarte inkt welke volgens PEP geplaatst werden met violet. De gefrankeerde brief met de 10 cent Willem III van de 3e emisie is ontwaard met het franco kastje stempel.

Te vermelden valt dat de PEP het gebruik van de open takje stempel Leiden slechts kent in 1968.

Hier het bewijs dat deze tot zelfs ver in 1870 is gebruikt.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K74

Postmerk 60

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats

ongefrankeerd bestelhuis, brievenbus

Postmerk 60; geschreven naam van een bestelhuis of brievenbus

Rouwbrief van 4 november 1863 van Westpannerden via Zevenaar naar Zwolle .

Het gebruik van geschreven naam van een bestelhuis of brievenbus na 1850 is beperkt tot 23 plaatsen.

Het vinden van een brief met de geschreven naam van bestelhuis of brievenbus is lastig te noemen.

Bekende plaatsen zijn Afferden, Amstelveen, Anv. Kanaal, Berlicum, Binnewijzen, Bleskensgraaf, Cornjum, Deest, Driel, Enscht, Heiligerlee, Katendrecht, Leersum, Lent, Loenersloot, Melissant, Muiderberg, Mijnsheerenland, Ophemert, Rustenburg, Schoondijke, Teraar en Westpannerden.

B2. Postale merken secundaire kantoren. Voor 1803 entrepostes posthouderijen. 1803-1811 onder- en bijkantoren

K74

Postmerk 61

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats
ongefrankeerd bestelhuis, brievenbus

Postmerk 61 Naamstempel van een bestelhuis

Brief van 24 oktober 1857 van Doorwerth naar Arnhem.

Het naamstempel van Doorwerth in schreefletters L1s 34x5.

Periode 4 na 1850 Hulpkantoor, bestelbus, brievenbusmerk

K74

Postmerk 63

1811-1850 Distributiekantoren, entrepots; 1850 e.v. Hulpkantoren, bestelhuizen, wisselplaatsen, brievenbussen

Periode 4: Na 1850; hulpkantoor, bestelhuis, brievenbusmerk, distributiekantoor, entrepots, wisselplaats
ongefrankeerd bestelhuis, brievenbus

Postmerk 63 Kader-stempel van een bestelhuis

Brief van 24 oktober 1860 van Andelst naar Arnhem.

Voorzijde brief met
vertrekstempel
Wageningen 24-10-
1860
(datumstempel met
schreefloze letters,
postmerk 25) in
rood en stempel Na
Posttijd in rood

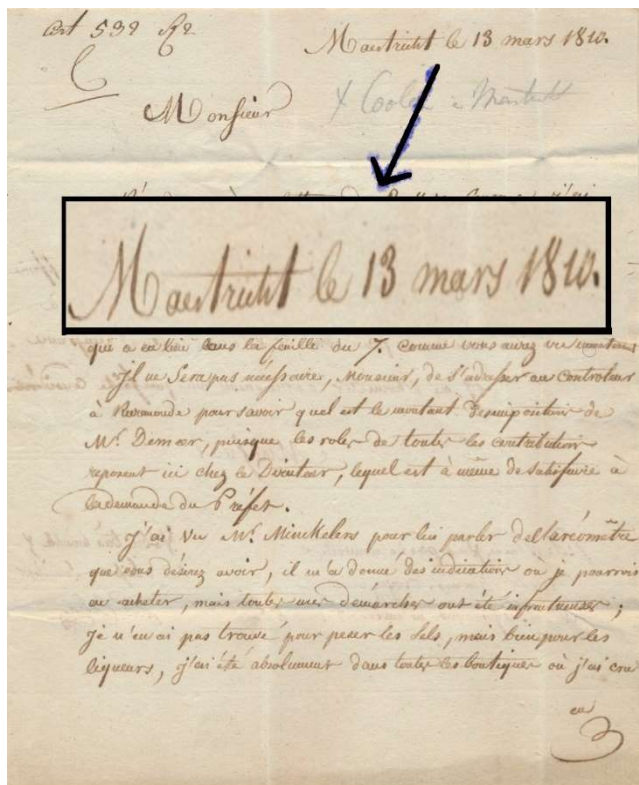
Achterzijde brief
met kaderstempel
van bestelhuis
Andelst in zwart en
aankomststempel
Arnhem 25-10-1860
in rood
(datumstempel met
schreefloze letters,
postmerk 25)

K-

Postmerk pvd<1811

Postmerk pvd<1811 Portvrijdom voor 1811 (Korteweg blz 235-236)

Brief 13 maart 1810 van Maastricht naar Roermond.

Op de achterzijde van deze brief zien we het stempel met de adelaar met kroon ten teken van Portvrijdom.

Het stempel is van de "Commissaire Département De La Meuse Inferieure" ofwel het hoofd van de arondissements bestuur van departement van de Maas (lees Limburg) .

Brieven met Portvrijdom voor 1811 zijn schaars. Over het algemeen zijn de kenmerken voor portvrijdombrieven in die periode lakstempels met sierlijke afdrukken.

De brief met de datum 13 maart 1810.

C3. Portvrijdom

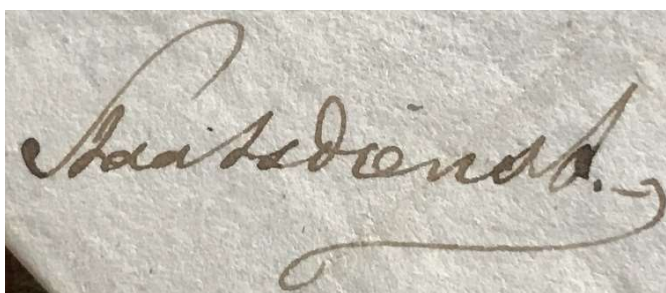
K201-209

Postmerk pvd.JP**Postmerk pvd.JP Portvrijdom justitie en politie na 1810**

Brief van 4 september 1812 lokaal gebruikt in Harlingen met portvrijdomstempel "Le Commissaire de Police de Harlingen et Terschelling Kersjes" in rood.

Dit portvrijdomstempel is geen vertrekstempel. Wegens bezorging in de zelfde stad vond men op het postkantoor het plaatsten van het departementsstempel waarschijnlijk overbodig. Een andere mogelijkheid is dat de brief door een eigen bode is verzorgd.

Brief door vriend bezorgd.

Op de achterzijde is ook de portvrijdom stempel "MARIE VAN HARLINGEN" in rood geplaatst.

K198-200

Postmerk pvd.Min

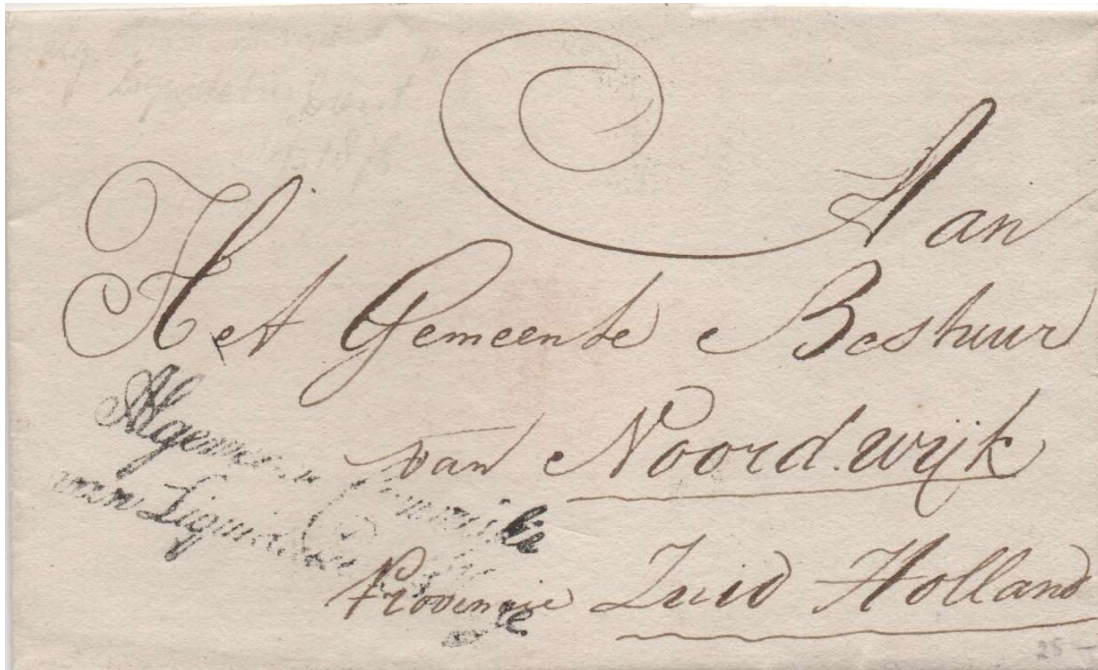
Postmerk pvd.Min Portvrijdom ministers / departementen na 1810

Portvrijdomstempels van ministers en departementen komen allen uit Den Haag. Van Den Haag zijn naast de vele portvrijdomstempels van ministers-departementen ook in de andere groepen veel stempels bekend. Van Den Haag zijn in totaliteit 79 verschillende portvrijdomstempels (of lakzegels) bekend.

Een voor mij nog onbekend stempel op de achterzijde.

Briefomslag van Den Haag naar Noordwijk voorzien van portvrijdomstempel "Algemeene Connissie van Liquidatie a 's-Hage".

K201-209

Postmerk pvd .PG

Postmerk pvd.PG Portvrijdom regionaal en lokaal bestuur na 1810

Briefomslag van 10 mei 1811 van Den Haag naar Zegwaard.

Portvrijdom bestaat in diverse vormen en komt men in diverse plaatsen tegen. Hier een voorbeeld van portvrijdom voor regionaal en lokaal bestuur.
Hier een voorbeeld uit Den Haag van de bestuursambtenaar van het departement van de monding van de Maas.
Het portvrijdomstempel geldt niet als vertrekstempel, daarom ook de plaatsing van het departementsstempel noodzakelijk was.